

JAARVERSLAG

2015

Protestants Christelijk
Basisonderwijs Amersfoort

GROENENDIJK ONDERWIJS
ADMINISTRATIE

Groenendijk Onderwijs Administratie B.V.
Trapezium 210 -- Postbus 80 -- 3360 AB Sliedrecht
Telefoon 0184-412507 / fax 0184-420701
www.groenendijk.nl / email algemeen: info@groenendijk.nl

INHOUDSOPGAVE

A TOELICHTING OP ONDERDELEN VAN HET JAARVERSLAG

Bestuursverslag	1
Financiële positie	41
Resultaat	42
Kengetallen	43

B JAARREKENING

B1 Grondslagen	44
B2 Balans per 31 december 2015	48
B3 Staat van baten en lasten 2015	50
B4 Kasstroomoverzicht 2015	51
B5 Toelichting behorende tot de balans	52
B6 Toelichting behorende tot de staat van baten en lasten (Tekst)	57 63
B7 Overzicht verbonden partijen	64
B10 Niet uit de balans blijvende activa en verplichtingen	65

C OVERIGE GEGEVENS

C1 Controleverklaring	66
C2 Bestemming van het exploitatieresultaat	68
C3 Gebeurtenissen na balansdatum	69

Inhoudsopgave

Voorwoord

1. Inleiding en samenvatting
2. Jaarverslag raad van toezicht
3. Jaarverslag gemeenschappelijke medezeggenschap
- 4 Bestuursverslag
 - 4.1 Leeswijzer en gebruikte afkortingen
 - 4.2 Doel, missie en visie
 - 4.3 Organogram en organisatie
 - 4.4 Beleidsterreinen
 - 4.4.1 Onderwijs
 - 4.4.2 Personeel
 - 4.4.3 Beheer
 - 4.4.4 Financiën
- 5 Continuïteitsparagraaf
 - 5.1 Kengetallen
 - 5.2 Meerjarenbegroting
 - 5.2.1 Balans en toelichting
 - 5.2.2 Raming van baten en lasten en toelichting
 - 5.3 Overig
 - 5.3.1 Interne risicobeheersing door het bestuur
 - 5.3.2 Belangrijkste risico's en onzekerheden
 - 5.3.3 Intern financieel toezicht door de raad van toezicht
- 6 Jaarrekening

Ondertekening bestuur en raad van toezicht

Bestuur

Mw. J.C. Boswinkel mba-me

Raad van toezicht

Mw. mr. L. Brouwer – de Jong (voorzitter)

Ir. G.J.H. de Vries (vicevoorzitter)

Dhr. G. Boeve

Mw. drs. S.A.M. Scholten-Klei

Mw. drs. G. Visser

Ir. J. Voppen

Plaats

Datum

Leusden

.....

Voorwoord

Het jaarverslag 2015 van de Stichting voor Protestants-Christelijk Basisonderwijs voor Amersfoort en omgeving (PCBO) laat zien welke middelen PCBO het afgelopen kalenderjaar heeft ontvangen en hoe deze zijn ingezet. Tevens wordt beschreven welke ontwikkelingen er binnen PCBO als geheel en op de diverse domeinen zijn geweest.

Voor het opstellen van het jaarverslag zijn wettelijke bepalingen vanuit het Ministerie van OCW van toepassing.

Naast de verantwoording aan het Ministerie van OCW wordt het verslag ter goedkeuring voorgelegd aan de raad van toezicht. De gemeenschappelijke medezeggenschapsraad ontvangt het verslag ter kennisneming.

Het verslag wordt gepubliceerd op de website van PCBO zodat medewerkers, ouders en andere belanghebbenden er kennis van kunnen nemen.

Wilt u reageren op dit jaarverslag of heeft u suggesties voor verbetering? Uw vragen en reacties zijn van harte welkom!

Anneke Boswinkel mba-me
Directeur-bestuurder

1. Inleiding en samenvatting

PCBO heeft het structurele negatieve resultaat van de afgelopen jaren om weten te buigen zonder concessies te doen aan de kwaliteit van het onderwijs. Het resultaat over het jaar 2015 bedroeg +/- € 386.291. Er was een verlies van € 295.556 begroot. Het leeuwendeel van de ombuiging is bereikt door scherper in te kopen, of door processen efficiënter in te richten.

Alle reguliere scholen hadden ultimo 2015 een basisarrangement van de Inspectie van het Onderwijs. Ook de sbao Koningin Wilhelminaschool kreeg in 2015 het basisarrangement.

Het leerlingenaantal is opnieuw gegroeid (+58 leerlingen op 1/10/2015 is 1,6%). De scholen hebben hun marktaandeel vergroot van gemiddeld 22,5% naar 22,9%. Het intensief werken aan de kwaliteit in de scholen werpt zijn vruchten af: een positieve uitstraling naar buiten, in de wijk. Het continurooster, inmiddels ingevoerd op bijna alle PCBO scholen, en de in pandige peuterscholen passen in de hedendaagse behoefte van ouders en kinderen.

Veel schoolgebouwen zijn onderwijskundig niet meer van deze tijd en beheersmatig te kostbaar. Om hierin verandering te brengen hebben de gezamenlijke Amersfoortse schoolbesturen (PO en VO) verkend of zij kunnen komen tot een integraal huisvestingsplan en mogelijke doordecentralisatie van vervangende scholenbouw van de gemeente naar de schoolbesturen. Deze verkenning is in 2015 in een nieuwe fase gekomen. Het hieruit resulterende plan "Scholenlandschap 2030", dat een antwoord geeft op de krimp in enkele wijken, is vastgelegd in een convenant en ondertekend door de stichtingen KPOA, Meerkring en PCBO.

In september 2015 is het strategisch beleidsplan voor de periode augustus 2015 – juli 2019 bestuurlijk vastgesteld. De totstandkoming van het plan is een proces geweest waar met voldoening op wordt teruggekeken. Door de geleverde inspanning van alle betrokkenen leeft het plan op de scholen en voelen schooldirecties en leraren zich eigenaar van de in het plan omschreven groeithema's: het kind, de leraar, de organisatiecultuur, de schoolleider en de school. Dit vertaalt zich tevens in het enthousiasme van leraren om deel te nemen aan het cursusaanbod van de interne Kennisacademie. Terugblikkend op het afgeronde strategisch beleidsplan 2011-2015 is PCBO trots op wat in de afgelopen vier jaar is bereikt en wordt met LEF gekeken naar de ambities voor de komende jaren.

De Windroos (locatie Liendert) verhuisde in oktober 2015 naar de nieuwe multifunctionele accommodatie de Zonneparel. Een MFA waar duurzaamheid en beheer gecombineerd worden met onderwijskundige en maatschappelijke behoeftes. De school deelt het pand met obs de Wiekslag, een peuterschool, een sportzaal en het wijkontmoetingscentrum.

In september 2015 werd OSGMetrium, het administratiekantoor dat voor PCBO zowel de financiële als personele administratie verzorgde, onverwacht failliet verklaard. Op dat moment zat PCBO in een afrondende fase van een Europese aanbesteding voor administratieve dienstverlening per 1 januari 2016. Als gevolg van het faillissement heeft de overstap naar de geselecteerde partner, Groenendijk Onderwijs Administratie, versneld plaats gevonden. Dankzij grote inspanning van beide partijen is de transitie inmiddels succesvol afgerond.

2. Jaarverslag raad van toezicht

Leden van de raad van toezicht met hun functies en aandachtgebieden zijn:
(situatie op 31 december 2015)

Mw. mr. L. Brouwer – de Jong (voorzitter, werkgeverschap, juridisch, governance)
Ir. G.J.H. de Vries (vicevoorzitter, werkgeverschap, management en organisatie)
Dhr. G. Boeve (levensbeschouwelijke identiteit)
Mw. drs. S.A.M. Scholten-Klei (onderwijs, lid auditcommissie)
Mw. drs. G. Visser (onderwijs, jeugdwelzijnszorg)
Ir. J. Voppen (financiële zaken, voorzitter auditcommissie)

Er zijn bij de leden van de raad en het bestuur geen strijdigheden geconstateerd bij de jaarlijkse opgave van nevenwerkzaamheden.

De leden van de raad ontvangen op jaarbasis een vergoeding van € 3.125 (excl. btw) voor hun werkzaamheden. Deze vergoeding wordt in twee termijnen uitgekeerd. Zij voldoen aan de wettelijke verplichting om zich als ondernemer aan te melden bij de Belastingdienst.

De raad van toezicht vergaderde in 2015 in totaal zeven maal, inclusief de jaarlijkse zelfevaluatie en de heidag.

Er werden extra bijeenkomsten belegd over de items: IHP/DDC en (gemeentelijk) scholenlandschap, en verkenning van bestuurlijke samenwerking met KPOA.

Tijdens de heidag heeft de raad zich verdiept in ICT in het onderwijs, en zijn de vijf groeithema's voor het strategisch beleidsplan 2015-2019 belicht.

De raad heeft onafhankelijke informatie ingewonnen via:

- een accountantsverslag en een gesprek met de accountant.
- de GMR tijdens het jaarlijks gesprek in het kader van wederzijdse informatievoorziening.
- het directieberaad tijdens het jaarlijks gesprek in het kader van wederzijdse informatievoorziening.
- werkbezoeken op scholen. De bezoeken werden in koppels van twee afgelegd op de Bolster, de Gabrie Mehenschool, de Vuurvogel.
- het jaarlijkse bestuursetentje met de directies van de scholen en de RvT-leden.

De raad is ten behoeve van de eigen deskundigheid lid van de VTOI (Vereniging voor toezichthouders in het onderwijs). Twee RvT-leden hebben afgelopen jaar scholing gevolgd.

De raad geeft naast haar toezichthoudende taak invulling aan de werkgeversrol en aan een adviesrol voor de directeur-bestuurder. Deze rol is zowel aan de individuele leden, voor zover het hun aandachtsgebieden betreft, als aan de raad als geheel. Hierbij kan ook gedacht worden aan het fungeren als klankbord of kritisch tegenover voor de directeur-bestuurder.

Belangrijke onderwerpen die de raad besprak zijn:

- het adviesrapport over de bovenschoolse inrichting;
- de tijdelijke waarneming van bestuurstaken door Martha Broersma;
- de verandering van accountant;

De raad heeft in 2015 haar formele goedkeuring gegeven aan:

- de begroting 2015;
- het jaarverslag 2014 bestaande uit een bestuursverslag en de jaarrekening;
- het strategisch beleidsplan 2015-2019
- de meerjarenbegroting 2016-2019 (vastgesteld na goedkeuring RvT in maart 2016).
- het treasuryplan met looptijd van 1 oktober 2015 tot 1 oktober 2016;
- het rapport Integraal Huisvestingsplan van de gezamenlijke schoolbesturen en de gemeente Amersfoort voor wat betreft:
 - de 'doelen en toetsstenen'
 - het investeringsschema (onder voorwaarde) en
 - het verdere onderzoek naar mogelijkheden van doordecentralisatie;
- de hoofdlijnennotitie Scholenlandschap 2030, duurzaam faciliteren van basisonderwijs in de gemeente Amersfoort, inclusief het Convenant van KPOA, Meerkring en PCBO;

- het convenant Uniform aannamebeleid van de PO-scholen in Amersfoort;
- de beleidsnotitie Kleine Scholen;
- de deelname aan het regionaal transfercentrum Transvita.

3. Jaarverslag gemeenschappelijke medezeggenschapsraad

WMS

In de WMS (Wet Medezeggenschap Scholen) zijn de wettelijke kaders voor medezeggenschap op scholen geregeld. De hierin vastgelegde rechten kunnen worden samengevat als:

- recht op overleg met de directeur-bestuurder,
- adviesrecht en instemmingsrecht bij belangrijke besluiten op thema's uit de WMS,
- initiatiefrecht over zaken waarvan de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) vindt dat deze binnen de stichting veranderd moeten worden en/of aan de orde gesteld moeten worden,
- recht op het ontvangen van informatie over zaken die van belang zijn voor alle scholen binnen de stichting.

GMR

De GMR buigt zich over zaken die voor alle scholen van PCBO Amersfoort van belang zijn en het schoolniveau overstijgen. De GMR heeft daarbij advies- of instemmingsrecht (conform de wet), zoals bij het bestuursformatieplan, het taakbeleid, de directiestructuur, schooloverstijgende onderwijszaken, beleid op gebied van veiligheid, gezondheid en welzijn, en (na)scholingsplannen. Het betreft dus medezeggenschap met betrekking tot stichtingsbeleid, met name op gebied van financiën/beheer, personeel en onderwijsinhoud.

De GMR telt twaalf leden waarvan zes personeelsleden (de personeelsgeleding, P-GMR) en zes ouders (de oudergeleding). Het voorzitterschap wordt vervuld door een personeelslid. De vicevoorzitter is een ouder. Iedere school levert één afgevaardigde aan de GMR. Ieder lid behartigt de belangen van alle scholen van stichting PCBO Amersfoort. De bevoegdheden zijn voor ouders en personeel niet altijd dezelfde, conform de WMS. Daarom is het nastreven van een gelijke verdeling tussen personeelsleden en ouders van leerlingen vereist.

De vergaderingen zijn in beginsel openbaar en vinden plaats volgens een vooraf vastgesteld vergaderrooster en een jaarplanner met vaste terugkerende agendapunten. Daarnaast kunnen GMR-leden de secretaris verzoeken om een onderwerp of voorstel op de agenda te plaatsen. Ook de directeur-bestuurder brengt agendapunten in. De directeur-bestuurder of een vertegenwoordiger van de algemene directie woont steeds de tweede helft van de vergadering bij. Van elke vergadering worden notulen gemaakt die, na vaststelling, worden verstuurd naar de GMR-leden, de directeur-bestuurder, de schooldirecties en de MR-en van de scholen

In 2015 heeft de GMR zeven keer vergaderd. Met de volgende voorstellen is ingestemd:

- Overlegmodel (met zorg over de pauzetijdenregeling)
- Bestuursformatieplan 2015-2016
- Grondslag en doel van de stichting
- Arbobeleidsplan
- Strategisch beleidsplan 2015-2019
- Voortgangsdokument integraal huisvestigingsplan en doordecentralisatie
- Scholenlandschap 2030, inclusief
 - convenant KPOA, Meerkring en PCBO en
 - het uniform aannamebeleid voor alle PO-Besturen in Amersfoort
- Aansluiting regionaal transfercentrum Transvita

Verder heeft de GMR in 2015 positief geadviseerd over de volgende zaken:

- Begroting van 2015
- Intentieverklaring samenwerkingsverkenning met KPOA

Naast bovengenoemde onderwerpen heeft de GMR in 2015 veel aandacht gegeven aan het verbeteren van het eigen functioneren. Dit naar aanleiding van een enquête onder GMR-leden in december 2014 waaruit bleek dat de leden hierover ontevreden waren. Het heeft er onder andere toe geleid dat de GMR nu eerder betrokken wordt bij beleidsontwikkeling. Enkele voorbeelden:

- Deelname aan de werkgroep cao in verband met de ontwikkeling van taakbeleid door een afvaardiging van de P-GMR gedurende schooljaar 2014 -2015;

- In het kader van de voorbereiding van een nieuw SBP, deelname van een GMR-afvaardiging van zowel ouders als personeelsleden aan de studiedag van directeurs in januari 2015;
- De GMR werd in een vroeg stadium geïnformeerd over onder andere het stedelijk scholenlandschap.
- De ontwikkeling van een beleidsnotitie fasering Inclusie kwam mede tot stand naar aanleiding van vragen vanuit de GMR.

Daarnaast heeft het intern optimaliseren van de GMR een vervolg gekregen in een aantal actiepunten, waaronder:

- Een jaarlijks informele bijeenkomst om elkaar beter te leren kennen;
- Het (weer) instellen van werkgroepen;
- Het opstellen van een jaarplanner met agendapunten;
- De samenstelling van een informatiepakket voor startende GMR-leden;
- Deelname van een GMR-lid aan het agendaoverleg van de GMR-voorzitter en de directeur-bestuurder en GMR-voorzitter;
- Het (weer) invoeren van het halfjaarlijks overleg tussen de GMR-voorzitter en MR-voorzitters.

De ontwikkeling om eerder te kunnen meedenken in beleidszaken en het optimaliseren van de GMR wordt binnen de GMR als positief ervaren.

Amersfoort, januari 2016
Anneke Duit
GMR voorzitter PCBO Amersfoort

4. Bestuursverslag

4.1 Leeswijzer

Het jaarverslag is ingericht overeenkomstig de Regeling Jaarverslag Onderwijs en bestaat uit vier onderdelen:

- Bestuursverslag (H.4)
- Continuïteitsparagraaf (H.5)
- Jaarrekening (H.6)
- Overige gegevens

Bedragen worden gepresenteerd in duizenden euro's, herkenbaar aan de K achter het getal. De in dit document gebruikte afkortingen worden op de volgende bladzijde toegelicht.

Bestuursverslag

Dit onderdeel begint met informatie over het doel, visie en missie van PCBO Amersfoort. Hierna volgt een korte beschrijving van de interne organisatie en een overzicht van de scholen met hun leerlingenaantallen. In de vier daaropvolgende paragrafen komen respectievelijk de beleidsterreinen onderwijs, personeel, beheer en financiën aan bod. Verantwoording op deze gebieden vindt plaats aan de hand van de doelstellingen uit het SBP 2015-2019 en de begroting 2015.

Continuïteitsparagraaf

In een aparte paragraaf wordt aandacht besteed aan de toekomst van de organisatie, conform de aanpassing in de Regeling Jaarverslag Onderwijs van 20 december 2013 en 2 februari 2016. U treft hier de belangrijkste kengetallen (ontwikkeling leerlingenaantal, personele bezetting en exploitatie) alsmede de risico's die het bestuur onderkent en hoe hierop wordt ingespeeld.

Jaarrekening

De jaarrekening is volledig opgenomen in dit jaarverslag vanaf pagina 41.

Overige gegevens

Tot slot is de controle verklaring van de accountant opgenomen en geeft het bestuur aan hoe het positieve resultaat wordt verdeeld over de verschillende reserves:
De algemene reserve is het deel van het eigen vermogen waarover het bestuur zonder belemmeringen kan beschikken voor het doel van de organisatie. De bestemmingsreserves kennen een beperktere bestedingsmogelijkheid die door het bestuur zelf is aangebracht en ook weer kan worden opgeheven.

LIJST MET AFKORTINGEN

ARBO	Arbidsomstandigheden
BAPO	Bevordering Arbeidsparticipatie Ouderen
BFP	Bestuursformatieplan
BOA	Bestrijding onderwijsachterstanden
BOC	Bovenschools Opleidingen Coördinator
BPA	Budget Personeels- en Arbeidsmarktbeleid
BSO	Buitenschoolse Opvang
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CITO	Instituut voor toetsontwikkeling
DB	Directeurenberaad
DDC	Door Decentralisatie
DGO	Decentraal georganiseerd overleg
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
EFJ	Elektronisch Financiële Jaarrekening
ERD	Eigen Risico Drager
EWS	Early Warning Systeem
FPE	Formatie Plaats Eenheid
FUWA	Functiewaardering
GGL	Gewogen Gemiddelde Leeftijd
GPL	Gemiddelde Personeelslast
GMR	Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad
IB	Interne Begeleider
ICO	Intern Coördinator Opleidingen
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IPB	Integraal Personeelsbeleid
KG	Kwaliteitsgroep
LA, LB, LC	Salarisschalen leraren
LIO	Leraar In Opleiding
MFA	Multi Functionele Accommodatie
MINOCW	Ministerie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
MJB	Meerjarenbegroting
MOP	Meerjaren Onderhoudsplan
MR	Medezeggenschapsraad
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OLP	Onderwijs Leer Pakket
OP	Onderwijzend Personeel
OOP	Onderwijs Ondersteunend Personeel
OR	Ouderraad
P(G)MR	Personeelsdeel van de Medezeggenschapsraad dan wel de
GMR	Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad
Pf	Participatiefonds
PIO	Personeel Inval Pool
PO	Primair Onderwijs
PaO	Passend Onderwijs
RI&E	Risico Inventarisatie en Evaluatie
RTC	Regionaal Transfercentrum
RVT	Raad van Toezicht
SBO	Speciale School voor Basisonderwijs
SBP	Strategisch beleidsplan
SFP	Schoolformatieplan
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats
SWV	Samenwerkingsverband (in het kader van Passend Onderwijs)
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
Vf	Vervangingsfonds
VO	Voortgezet Onderwijs

VSL	Vierslagleren
WGA	Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten
WMS	Wet medezeggenschap
WPO	Wet Primair Onderwijs
WTF	Werktijdfactor
WWZ	Wet Werk en Zekerheid

4.2 Grondslag, doel en ambities

In 2015 is de formulering van de grondslag en het doel van de stichting gewijzigd. Deze wijzigingen waren op 31 december 2015 nog niet statutair verwerkt.

Grondslag

PCBO Amersfoort is geworteld in de protestants-christelijke traditie en laat zich inspireren door de Bijbelse visie waarin God naar mens en wereld omziet. Vanuit dit geloof willen we met kinderen, ouders en medewerkers vorm geven aan waarden als naastenliefde, rechtvaardigheid en rentmeesterschap.

De diversiteit in levensbeschouwelijke overtuigingen in onze samenleving zien wij als waardevol. PCBO zoekt daarom de dialoog, opdat ontmoeting tot stand komt: hierbij zoeken we naar overeenkomsten en erkennen we de verschillen. Geloof, hoop en liefde zijn leidend op weg naar de toekomst.

Doel

Het doel van de stichting is bevordering van het basisonderwijs op de in artikel 2 omschreven grondslag. Zij tracht dit doel te bereiken door:

- de oprichting en instandhouding van scholen voor (speciaal) basisonderwijs;
- het borgen van aandacht voor levensbeschouwelijke vorming van onze leerlingen;
- het onderhouden van contacten en bevorderen van samenwerking met andere scholen en andere relevante partijen, onder meer om ontmoeting met andere levensbeschouwelijke stromingen tot stand te brengen.

Ambities

Het bestuur werkt vanuit het strategisch beleidsplan 2015-2019. Daarin staan de ambities voor de stichting weergegeven in vijf groeithema's, 4 hoofdrolspelers en 3 kernbegrippen.

In het denken over het strategisch beleidsplan heeft de gedachte centraal gestaan dat onze samenleving, naast kennissamenleving, ook meer en meer een netwerksamenleving geworden is. Onderwijs moet kinderen ook daarop voorbereiden: hun niet alleen kennis en vaardigheden bijbrengen, en hen helpen te worden wie ze kunnen en willen zijn, maar hun ook leren samen te leven en in netwerken mee te draaien.

De vijf groeithema's van het strategisch beleidsplan zijn:

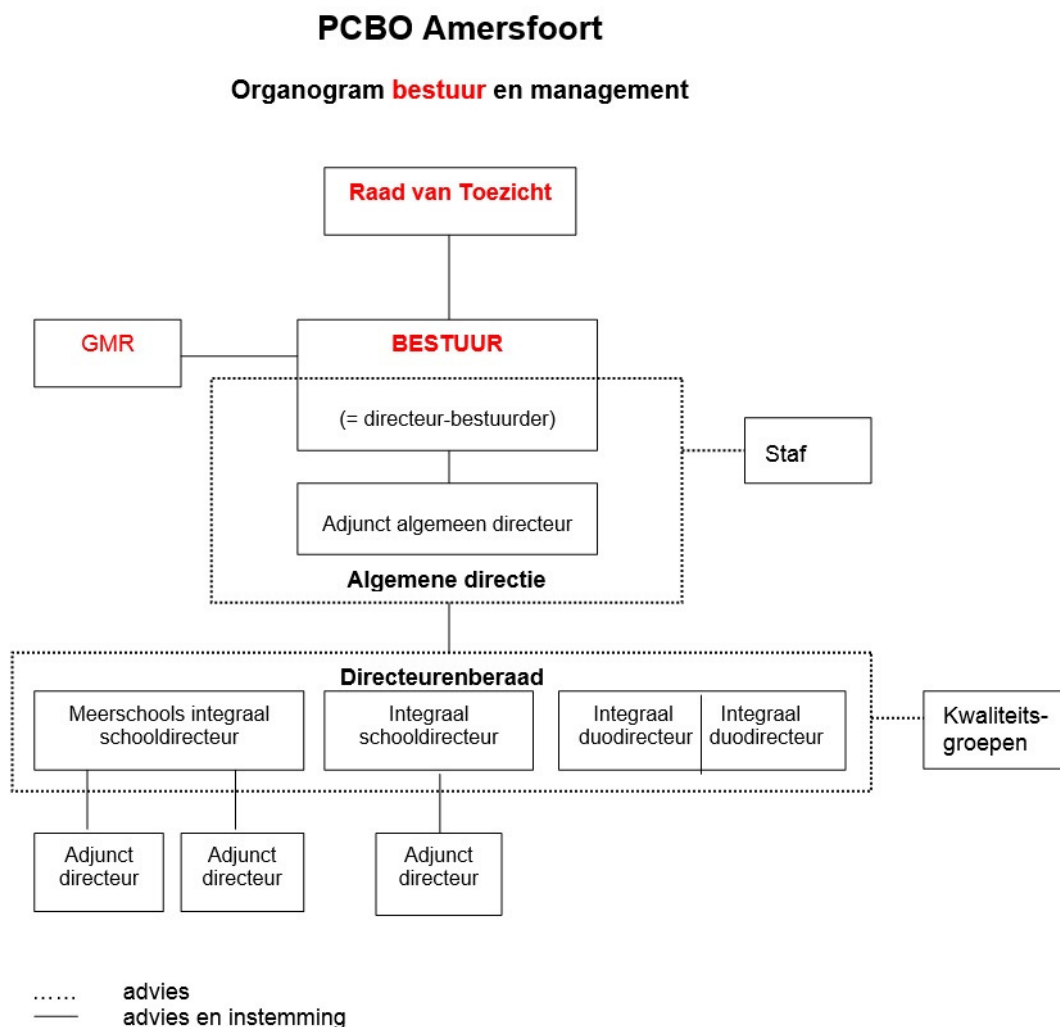
- Het kind als eigenaar van het eigen leerproces
- De leerkracht als vakbekwaam allrounder
- De organisatie-stimulerende organisatiecultuur, geïnspireerd door gedeeld leiderschap
- De schoolleider als onderwijskundig leider
- De school als ontmoetingsplaats.

Als basis onder de ambities in het strategisch beleidsplan zijn de kernwaarden:

lef - ruimte - verantwoording

Het plan kan worden ingezien op de website van PCBO: www.pcboamersfoort.nl

4.3 Organogram en organisatie

Juridische structuur

De volledige naam van PCBO Amersfoort luidt Stichting voor Protestants-Christelijk Basisonderwijs voor Amersfoort en omgeving. Zij heeft haar zetel in de gemeente Amersfoort.

Raad van toezicht

In de Code Goed Bestuur PO hebben de leden van de PO-raad afgesproken wat zij verstaan onder goed bestuur (2010). Een van de pijlers is de scheiding van bestuur en toezicht.

Dit is in 2011 gerealiseerd door de transitie naar het raad van toezicht (rvt) model.

De rvt houdt intern toezicht op de verwezenlijking van de grondslag en de doelstelling van de stichting, alsmede op het functioneren van de directeur-bestuurder.

De samenstelling, taken en bevoegdheden van de rvt zijn zodanig dat deze een deugdelijk en onafhankelijk toezicht kan uitoefenen.

Directeur-bestuurder

De directeur-bestuurder is als eindverantwoordelijke belast met het besturen van de stichting en voert samen met de adjunct algemeen directeur de dagelijkse leiding over de scholen en het bestuursbureau. Zij is tevens het verantwoordelijk orgaan naar buiten toe.

De directeur-bestuurder stelt managementcontracten op, waarin de school gebonden taken en bevoegdheden van de schooldirecteuren worden vastgelegd. Voor de raad van toezicht blijft de bestuurder verantwoordelijk, ook voor hetgeen de directeuren namens haar besluiten.

Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR)

De GMR behartigt de belangen van de ouders en het personeel van alle PCBO scholen.

Bestuursbureau en schoolondersteuning

Het bestuursbureau staat onder leiding van de adjunct algemeen directeur. De beleidsmedewerkers adviseren het bestuur en de algemene directie, gevraagd en ongevraagd, over het te voeren beleid.

Het stafbureau onderscheidt vier rollen in relatie tot de scholen:

- Monitoren
- Ondersteunen
- Sturen (waar het moet)
- Initiëren

De bureaumedewerkers rapporteren hun bevindingen aan de algemene directie en de directies van de scholen. De taken van het bestuursbureau houden verband met de verantwoordelijkheid voor het werkgeverschap, de bedrijfsvoering, de kwaliteitszorg en de algemene bestuurlijke taken.

PCBO Amersfoort heeft niet alle deskundigheid zelf in huis; indien nodig wordt expertise ingehuurd. Het secretariaat, de administratie en facilitaire dienst verlenen ondersteunende diensten voor de gehele organisatie.

Kwaliteitsgroepen management

Op diverse beleidsterreinen zijn kwaliteitsgroepen ingericht, die werken met een opdracht vanuit het bestuur. Alle schooldirecteuren maken in beginsel deel uit van één of meer kwaliteitsgroepen. Zo wordt optimaal gebruik gemaakt van de expertise binnen de organisatie.

PCBO Amersfoort kent de volgende kwaliteitsgroepen:

- Inclusief onderwijs
- Integraal personeelsbeleid (IPB)
- Kennisacademie
- ICT
- IB netwerk
- Profilering

Scholen en leerlingenaantallen

PCBO heeft veertien scholen (12 brinnummers), geografisch verspreid over vrijwel alle wijken van Amersfoort, waarvan dertien reguliere basisscholen en één school voor speciaal basisonderwijs (KWS).

In de onderstaande tabel wordt de ontwikkeling van het leerlingenaantal zichtbaar gemaakt. Amersfoort heeft een stabiele basispopulatie en is geen krimpregio. Wel zijn er aanzienlijke verschuivingen binnen de wijken. PCBO wil per wijk minimaal het marktaandeel behouden.

brin, school, wijk		1 oktober tellingen			
		1-10-2012	1-10-2013	1-10-2014	1-10-2015
01VI de Wingerd Schothorst	4-7 jr	94	82	68	68
	8 jaar en ouder	96	89	88	81
	totaal	190	171	156	149
01VI1 de Wegwijzer Schothorst	4-7 jr	88	77	78	73
	8 jaar en ouder	72	74	68	76
	totaal	160	151	146	149

08TE PWA Beekenstein	4-7 jr	107	118	120	115
	8 jaar en ouder	118	106	105	103
	totaal	225	224	225	218
08TE1 PWA Randenbroek	4-7 jr	23	26	41	44
	8 jaar en ouder	31	35	41	46
	totaal	54	61	82	90
10LI 't Anker Soesterkwartier	4-7 jr	100	109	133	132
	8 jaar en ouder	99	101	89	93
	totaal	199	210	222	225
11AT de Windroos Liendert	4-7 jr	107	109	107	102
	8 jaar en ouder	94	100	94	107
	totaal	201	209	201	209
12QU de Bolster Bergkwartier	4-7 jr	211	233	235	232
	8 jaar en ouder	212	202	216	203
	totaal	423	435	451	435
13DW de Berkenschool Hoogland	4-7 jr	95	104	114	127
	8 jaar en ouder	93	95	100	95
	totaal	188	199	214	222
14RD sbaow KWS	6-7 jr		3	3	1
	8 jaar en ouder	58	35	27	25
	totaal	58	38	30	26
21RS de Zonnewijzer Zielhorst	4-7 jr	86	98	112	116
	8 jaar en ouder	106	102	95	100
	totaal	192	200	207	216
23PH Gabrie Mehensch. Kattenbroek	4-7 jr	127	103	113	100
	8 jaar en ouder	144	139	123	126
	totaal	271	242	236	226
27JH de Wonderboom Nieuwland	4-7 jr	274	273	265	254
	8 jaar en ouder	287	285	267	263
	totaal	561	558	532	517
27NX de Vuurvogel Vathorst	4-7 jr	282	311	308	314
	8 jaar en ouder	262	280	305	296
	totaal	544	591	613	610
29XR Kon-Tiki Vathorst	4-7 jr	118	168	202	240
	8 jaar en ouder	40	57	73	116
	totaal	158	225	275	356
PCBO totaal	4-7 jr	1712	1814	1899	1918
	8 jaar en ouder	1712	1700	1691	1730
	totaal	3424	3514	3590	3648

1 oktobertelling

Op 1 oktober 2015 bedroeg het totale leerlingenaantal 3.648. Dit is 58 leerlingen (1,6%) meer dan het jaar ervoor. De totale telling voor Amersfoort bedroeg 15.788 excl. sbaow (deelname 22,9%).

De verhouding tussen onder- en bovenbouw is een indicatie voor de toekomstige leerlingenontwikkeling.

De leerlingenaantallen op 1 oktober van het voorgaande jaar vormen de grondslag voor de bekostiging in het volgende jaar: de telling op 1 oktober 2014 bepaalt de materiële lumpsum voor het kalenderjaar 2015 en de personele lumpsum voor het schooljaar 2015-2016.

Alle scholen werken met het administratie- en leerlingvolgsysteem ParnasSys. Zo kan de leerlingenpopulatie, kwalitatief en kwantitatief, per school en stichtingsbreed op de voet worden gevolgd en geanalyseerd. Het leerlingenverloop wordt via maandelijkse overzichten gemonitord en beoordeeld door de algemene directie.

4.4 Beleidsterreinen

4.4.1 Onderwijs

Onderwijsinspectie

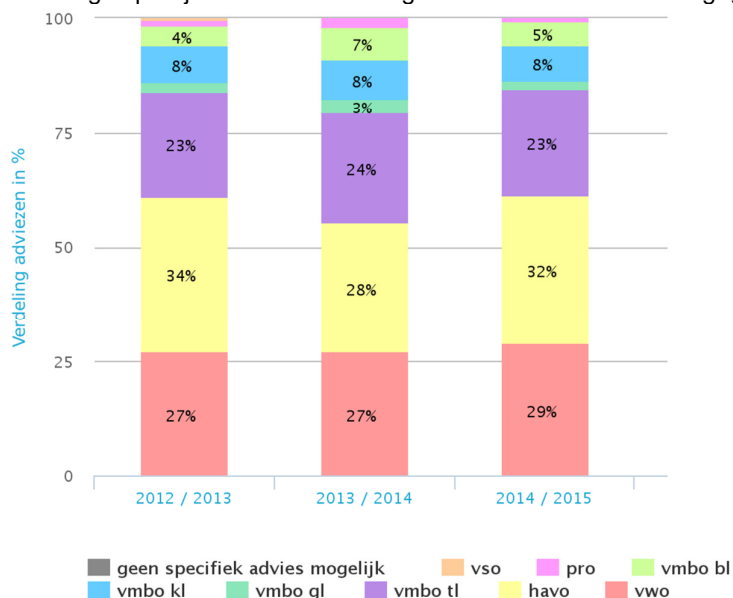
In 2015 heeft de Inspectie van het Onderwijs de PCBO scholen als volgt beoordeeld:

School	Brinnr.	Wijk	School soort	Arrangement Inspectie
De Wingerd	01VI	Schothorst-Noord	PO	Basistoezicht
De Wegwijzer	01VI01	Schothorst-Zuid	PO	Basistoezicht
PWA	08TE	Beekenstein	PO	Basistoezicht
PWA	08TE01	Randenbroek	PO	Basistoezicht
't Anker	10LI	Soesterkwartier	PO	Basistoezicht
De Windroos	11AT	Liendert / Rustenburg	PO	Basistoezicht + attendering
De Bolster	12QU	Bergkwartier	PO	Basistoezicht
De Berkenschool	13DW	Hoogland	PO	Basistoezicht
KWS	14RD		SBO	Basistoezicht
De Zonnewijzer	21RS	Zielhorst	PO	Basistoezicht
Gabrie Mehenschool	23PH	Kattenbroek	PO	Basistoezicht
De Wonderboom	27JH	Nieuwland	PO	Basistoezicht
De Vuurvogel	27NX	Vathorst De Laak	PO	Basistoezicht
Kon-Tiki	29XR	Vathorst De Bron	PO	Basistoezicht

Alle scholen hebben een basisarrangement. Een attendering ontvangt het bestuur als de eindresultaten op een school het laatste jaar onvoldoende lijken. Dit betreft géén oordeel over de school. In 2015 ontving alleen de Windroos een attendering. De school besteedt aandacht aan het opbrengstgericht werken door het stellen van streefdoelen en het verbeteren van het leesonderwijs. Naast het inspectietoezicht hanteert PCBO een eigen early warning systeem (EWS). De doelstelling van dit systeem is een tijdige signalering van risico's door het bestuur, zodat in een vroeg stadium, samen met de school, oplossingen en verbeteringen in gang kunnen worden gezet.

Eindopbrengsten/uitstroom

De scholen hebben de afgelopen jaren het hieronder getoonde uitstroom advies gegeven (%):

Jaarlijks stroomt 2/3 deel van de leerlingen uit naar een brugklas Havo en/of VWO. Dit is een mooi resultaat van zowel de leerlingen als de scholen, aangezien landelijk de helft van de leerlingen uitstroomt naar het VMBO.

De centrale eindtoets is in 2015 voor het eerst afgenomen in de maand april. De resultaten geven het volgende beeld:

xxxx	onder de norm van de Inspectie van het Onderwijs
xxxx	voldoende
xxxx	boven het schoolgroep gemiddelde (vergelijkbare lln populatie)

School	feb. 2013	feb. 2014	april 2015	% leerlingen met een gewicht
De Wingerd	535,5	533,0	538,1	4
PWA Beekenstein	533,8	535,4	534,4	9
PWA Randenbroek	530,9	524,2	530,1	57
't Anker	539,6	540,0	537,2	13
De Windroos	532,7	532,4	528,2	22
De Wegwijzer	535,6	534,5	535,1	17
De Bolster	541,9	538,2	541,5	2
De Berkenschool	536,9	538,7	535,3	1
KWS				
De Zonnewijzer	538,8	537,4	535,2	6
Gabrie Mehenschool	533,8	535,3	537,5	6
De Wonderboom	535,0	534,9	537,7	3
De Vuurvogel	539,2	536,4	538,1	5
Kon-Tiki	540,6	529,3	530,0	4
Gemiddelde PCBO	536,5	534,6	535,3	8

Het bestuurlijk gemiddelde was afgelopen jaar 535,3. Dit is hoger dan het jaar ervoor en boven de ondergrens die de inspectie hanteert bij 8 % gewichten leerlingen. Een mooi resultaat, doordat negen scholen hoger scoorden dan het jaar ervoor. De ambitie is om het komend jaar nog betere resultaten te behalen door leraren meer te betrekken bij het werken met streefdoelen.

De lagere resultaten op 't Anker en de Berkenschool lijken éénmalig en vooral te maken te hebben met de groepssamenstelling: de resultaten zijn in lijn met de prestaties die deze groepen de afgelopen jaren lieten zien en werden derhalve verwacht. Dit laat onverlet dat ook in deze groepen wordt gewerkt aan de verbetering van de resultaten. De Windroos geeft aan dat de gepleegde interventies blijkbaar onvoldoende effect hebben gehad. Men heeft dit geanalyseerd en de verbeterplannen aangescherpt. Op Kon-Tiki is het aantal leerlingen te klein om er een eenduidige uitspraak over te doen. De inspectie heeft de school recent met een voldoende beoordeeld.

Onderwijskundige ontwikkelingen en speciale projecten

Voortgang implementatie ParnasSys Kwaliteitszorgmodule Integraal

Deze module van het leerlingvolgsysteem wordt stichtingsbreed ingezet om het onderwijs naar een hoger kwaliteitsniveau te tillen. Onder leiding van een extern consultant worden scholen, directies en het bestuursbureau getraind in het analyseren van onderwijsopbrengsten, de zelfevaluatielijsten en de tevredenheidspelingen, het zien van verbanden en het stellen van vragen die leiden tot een verbetering van het primaire proces in de klas (besteding in 2015 € 26 K).

Peuterpilot

In september 2011 is de vierjarige pilot Startgroepen voor Peuters van start gegaan. Op 30 plaatsen, verspreid over het land, werken peuterspeelzalen en/of kinderdagverblijven samen met scholen om een rijkere leeromgeving te creëren voor peuters. De Amersfoortse startgroep op de Windroos werkt

samen met kinderopvangorganisatie Partou. Het project is met een jaar verlengd tot augustus 2016. De ontvangen subsidie in 2015 bedroeg € 51 K. In de groep worden maximaal veertien peuters in leeftijd van 2,5 tot 4 jaar begeleid door een HBO-geschoolde leraar van de Windroos en een peuterleidster. De resultaten van het project worden gemonitord door de Universiteit Twente en door Oberon. Een landelijke tussenrapportage uit januari 2014 laat zien dat de eerste ervaringen positief zijn. De volgende rapportage wordt in 2016 verwacht.

Project TAALentklas

Na de start in najaar 2013 loopt het project TAALentklas in de wijken Liendert, Rustenburg, Schuilenburg, Randenbroek en Schothorst. Geselecteerde leerlingen krijgen, aanvullend op de reguliere lestijd, extra onderwijs in begrijpend lezen en woordenschat met als doel het uitstroomniveau te verhogen naar VMBO T/HAVO. Bij ruim de helft van de leerlingen wordt inderdaad een hoger niveau behaald en vrijwel alle leerlingen stromen uit naar VMBO T/HAVO of VWO. De TAALentklas wordt bekostigd uit de LEA gelden van de Gemeente Amersfoort (€ 100 K in 2015). PCBO is penvoerder. Het project loopt in ieder geval tot december 2016 en zal uitgebreid worden met coaching voor deze leerlingen in de brugklas.

Project Prachtklas

In het schooljaar 2015-2016 heeft voor de tweede keer in samenwerking met het Prisma College een Prachtklas gedraaid voor leerlingen uit groep 8 met als schooladvies VMBO basis/kader die een praktisch talent hebben en behoefte hebben aan versterking van het zelfvertrouwen. Alle kinderen uit de eerste lichting hebben de Prachtklas afgemaakt. Voor een enkeling sloot de Prachtklas niet aan bij de verwachting, of was toch uitstroom naar het VMBO TL mogelijk. De meeste kinderen kregen meer zelfvertrouwen en zijn trots op wat ze in de Prachtklas deden. Naar aanleiding van de evaluatie met alle betrokkenen is de werkwijze en de toelatingsprocedure aangepast. Deze is nu meer gericht op het versterken van de motivatie en het zelfvertrouwen en op het vergemakkelijken van de stap naar het VO: de kinderen worden praktisch uitgedaagd en begeleid in hun werkhouding en studievaardigheden. De Prachtklas is in september opnieuw gestart met 23 leerlingen van zeven verschillende PCBO scholen o.l.v. vier vakdocenten van het Prisma College en een PCBO mentor. Naar verwachting wordt de Prachtklas met een jaar verlengd. PCBO ontvangt geen externe bijdrage voor dit project (kosten € 7 K).

Project Plusklas

De Plusklas is een initiatief van PCBO en het Farel College met als doel uitdagende en creatieve leerstof te bieden aan bovengemiddelde tot hoog begaafde kinderen. Dit gebeurt één middag per week op het Farel College. De leerlingen krijgen opdrachten die zij de rest van de week in hun eigen klas moeten afmaken. De aangeboden leerstof is uitdagend en komt niet in het reguliere VWO aan de orde. De klas bestaat sinds september 2010 van start gegaan en wordt gecoördineerd door een directeur van PCBO en een afdelingshoofd van het Farel College. De Plusklas biedt ruimte aan ongeveer dertig leerlingen uit de groepen 7 en 8 van alle PCBO scholen. Er is veel animo voor de Plusklas. In 2015 werd in samenwerking met de Universiteit van Utrecht onderzoek gedaan onder alle leerlingen uit de groepen 6 om tot een betere selectie te komen. Naast het intelligentieniveau zijn creativiteit en prestatiemotivatie belangrijke criteria. De mentor zorgt voor een doorgaande leerlijn, voortdurende aandacht voor metacognitieve ontwikkeling en afstemming met de vaste leraren van de leerlingen op de eigen school. Plusklasleerlingen geven aan echt uitgedaagd te worden. Leraren bevestigen dit en zien dat deze leerlingen extra hun best moeten doen om het werk tot een goed einde te brengen. PCBO ontvangt geen externe bijdrage voor dit project (kosten € 11 K).

Leesland

In 2010 is dit project gestart in de wijk Nieuwland. De subsidie (totaal € 60 K) werd ontvangen van het samenwerkingsverband. De Wonderboom is penvoerder. In samenwerking met een externe RT praktijk wordt op de drie Nieuwlandse basisscholen een kwaliteitsimpuls aan het leesonderwijs gegeven door extra ondersteuning in de klas, coaching van leraren en klassenbezoeken tussen de drie scholen. Eind 2015 resteerde nog € 15 K. Het project wordt afgerond in 2016.

Implementatie Kurzweil

Kurzweil is een dyslexie ICT-hulpmiddel en biedt leerlingen met dyslexie ondersteuning bij het lezen, schrijven en studeren. Alle scholen hebben hun implementatieplan uit 2014 in 2015 bijgesteld. Vanaf september/oktober 2015 is voor alle kinderen een thuisversie beschikbaar gesteld en kan er ook voor het eerst met Kurzweil gewerkt worden op school. Het vullen van de digitale bibliotheek is arbeidsintensief en verloopt trager dan verwacht, waardoor het programma nog niet optimaal benut kan worden. De implementatie zal worden voortgezet in 2016 en naar verwachting in het schooljaar 2016-2017 worden voltooid. De licentiekosten bedroegen € 15 K in 2015.

Cultuureducatie

Vier scholen (Wegwijzer/KWS, 't Anker, de Wonderboom en de Vuurvogel) namen in het schooljaar 2014-2015 deel aan het project Cultuureducatie met Kwaliteit van het Fonds voor cultuur participatie (in samenwerking met de lokale partner Scholen in de Kunst). Dit project heeft tot doel de kwaliteit van cultuureducatie in het primair onderwijs zodanig te verbeteren dat het een vaste plek krijgt in het curriculum van de scholen.

In het schooljaar 2015-2016 zijn ook PWA Beekenstein en de Zonnewijzer ingestapt. Met behulp van de projectsubsidie hebben de scholen merkbaar een kwaliteitsslag gemaakt, onder andere door de ontwikkeling van een visie op cultuureducatie en het scholen van een interne cultuurcoördinator. De scholen ontwierpen in samenspraak met Scholen in de Kunst een op maat gemaakt programma, zodat cultuureducatie een ingebed onderdeel van het onderwijscurriculum is geworden. Vooral het werken met workshopachtige ateliers is hiervan een zichtbaar gevolg. Komend schooljaar zullen enkele scholen het muziekonderwijs een impuls geven met de daarvoor beschikbare subsidie.

Passend onderwijs

Op 1 augustus 2014 is de Wet passend onderwijs in werking getreden.

De inzet van middelen van het nieuwe samenwerkingsverband de Eem is in eerste instantie gericht op de basiskwaliteit van de leerlingenzorg. De definitie van zorg wordt echter verbreed, namelijk door hogere eisen te stellen aan de basisondersteuning moet worden voorkomen dat een te grote vraag naar extra ondersteuning zal ontstaan en de middelen hiervoor in de regio ontoereikend zullen zijn. PCBO ontving in 2015 een bijdrage van € 85,- per leerling (€ 288 K) van het samenwerkingsverband voor het versterken van de basisondersteuning. 18% van deze middelen werd op schooloverstijgend niveau ingezet voor passend onderwijs experimenten.

Wanneer sprake is van een ondersteuningsbehoefte die de basisondersteuning op schoolniveau overstijgt, kan er voor specifieke (groepen) leerlingen een zogenaamd arrangement worden aangevraagd. Een arrangement beschrijft de onderwijsbehoefte van de specifieke leerling en kent daarbij middelen toe (personele bekostiging en/of materiële bekostiging en/of inzet van expertise van de toekennende organisatie).

Een arrangement wordt toegekend door het samenwerkingsverband (moeilijk leren, fysieke beperkingen, gedrag), door Bartiméus (visuele handicaps) of Kentalis/Auris (gehoor/spraak/taal problemen). In 2015 is € 316 K ontvangen.

Klachten

Er zijn in 2015 geen klachten te melden vanuit de landelijke klachtencommissie.

4.4.2 Personeel

Personele bezetting

Onderstaand overzicht toont de samenstelling en ontwikkeling van het personeelsbestand naar functie, leeftijd en geslacht (in dienst bij PCBO).

Schooljaar	31-12-2012	31-12-2013	31-12-2014	31-12-2015
Onderwijzend personeel (OP)				
Aantal	270	265	266	261
Formatie (in fte)	183,5	180,5	180	176
Gemiddelde aanstellingsomvang	0,68	0,68	0,68	0,68
OP, OOP en directie				
Aantal	343	341	332	332
Formatie (in fte)	230,8	228	225	221
Gemiddelde aanstellingsomvang	0,67	0,67	0,67	0,67
Leeftijd (OP, OOP en directie)				
15-25 jaar	2%	3%	3%	3%
25-35 jaar	29%	30%	32%	32%
35-45 jaar	23%	23%	20%	23%
45-55 jaar	25%	24%	23%	22%
55-65 jaar	19%	19%	21%	19%
65+ jaar	2%	1%	1%	1%
percentage mannen	12%	12%	12%	13%
percentage vrouwen	88%	88%	88%	87%

Bron: Youforce 12800

Payroll

De inzet van (kort)tijdelijke medewerkers binnen het onderwijs brengt het risico van structurele verplichtingen met zich mee. Door het gebruik van payrolldienstverbanden wordt dit werkgeversrisico overgenomen door het uitzendbedrijf.

PCBO maakt onder andere gebruik van een payroll dienstverlener wanneer extra formatie nodig is, bijv. als gevolg van leerlingengroei gedurende het schooljaar, en er geen structurele formatieruimte is. De payroll dienstverlener wordt dan de juridisch werkgever, waardoor PCBO geen WW-, wachtgeld- of ontslagrisico loopt. In 2015 bedroegen de personele kosten voor deze groep medewerkers € 496 K (begroot € 325 K).

De personele kosten voor payrollbenoemingen zijn circa 30% hoger dan de personele kosten voor vergelijkbare PCBO benoemingen. Daar staat tegenover dat de eventuele uitkeringskosten voor de WW niet voor rekening van PCBO komen.

Inhuur externe expertise

In verband met ziekteverlof of ter overbrugging zijn in 2015 onderstaande functies tijdelijk extern vervuld. Hiervoor was € 95 K begroot.

Ziekteverlof directeur-bestuurder	januari – februari	€ 21
Overbrugging directie de Wonderboom	maart – juli	€ 61
Overbrugging directie de Zonnewijzer	augustus – december	€ 55
Ziekteverlof directeur de Wegwijzer	augustus – december	€ 50
Extra ondersteuning intern begeleider KWS i.v.m. kwaliteit	januari – maart	€ 23
Totaal		€ 210

Detachering

In 2015 was geen sprake van detachering van medewerkers.

Directiewisselingen

De directeur-bestuurder maakt sinds 1 augustus 2015 gebruik van de regeling duurzame inzetbaarheid in het onderwijs. In afwachting van definitieve besluiten over de invulling van de bestuurs- en algemene directietaken op de langere termijn, is de directeur van de Berkenschool tijdelijk toegevoegd aan de algemene directie.

De directeur van de Zonnewijzer is overgestapt naar de Berkenschool.

De directeur van PWA Beekenstein is overgestapt naar de Windroos na pensionering en vertrek van de beide duo-directeuren aldaar.

De vrijgekomen vacature op PWA Beekenstein is vervuld door de adjuncten van PWA Beekenstein en de Wonderboom, die nu samen een duo-directie vormen.

Op de Wonderboom is een nieuwe directeur benoemd via een externe procedure.

Op de Vuurvogel is een adjunct-directeur benoemd die het PCBO kweekvijvertraject heeft doorlopen.

Personele resultaat 2014-2015

In het bestuursformatieplan 2014-2015 zijn de verwachte personele inkomsten toegekend aan de scholen. De schooldirecteur is verantwoordelijk voor de inzet van het personeel binnen het toegekende budget.

Het resultaat van de gezamenlijke scholen voor het schooljaar 2014-2015 bedroeg +/- € 153 K. Dit positieve resultaat is in lijn met de beleidsbeslissing om de personele lasten als percentage van de totale lasten terug te brengen naar 82% in 2015 (dit was 82,6% in 2014 en 82,7% in 2013).

In het bestuursformatieplan 2015-2016 is de zogenaamde FPE systematiek (formatietoedeling op basis van gemiddelde kosten) losgelaten. Het formatieplan en de daaruit resulterende uitputtingsrapportages worden, in lijn met de begroting, uitsluitend nog opgesteld in €'s op basis van de werkelijke kosten. Dit levert een nauwkeuriger beeld op.

Ontwikkeling van de personele reserve van de scholen (€'000s):

School	Pers. reserve op 1/8/2012	Pers. reserve op 1/8/2013	Pers. reserve op 1/8/2014	Pers. Reserve op 1/8/2015
De Wingerd	-36	0	-43	0
De Wegwijzer	59	63	85	75
PWA Beekenstein	26	30	35	48
PWA Randenbroek	16	18	21	29
't Anker	-68	9	9	40
De Windroos	-6	8	17	16
De Bolster	6	19	-10	30
De Berkenschool	3	1	8	19
KWS	14	-6	-39	-71
De Zonnewijzer	33	51	47	59
Gabrie Mehenschool	-32	-33	-58	-72
De Wonderboom	-32	-47	-10	6
De Vuurvogel	-47	-69	-87	-56
Kon-Tiki	-29	-61	-36	-31
PCBO totaal	-93	-16	-61	92

De personele reserve van de scholen wordt volgens stichtingsbeleid beoordeeld in combinatie met de materiële schoolreserve. Scholen mogen hun eventuele negatieve personele reserve neutraliseren met een positieve materiële reserve en vice versa.

De gecombineerde schoolreserves (personeel en materieel) bedroegen ultimo 2015 +/- € 422 K (€ 352 K ultimo 2014).

Personeelsbeleid

In het personeelsbeleid van PCBO zijn afspraken opgenomen over de gesprekkencyclus, taakbeleid, mobiliteit, deskundigheidsbevordering, coaching, werving en selectie.

Hieronder volgt een nadere toelichting op een aantal ontwikkelingen en veranderingen in 2015.

CAO PO

Medio december 2014 hebben de sociale partners in het primair onderwijs de tekst van de nieuwe CAO PO 2104-2015 definitief vastgesteld en beschikbaar gesteld. De cao kent een looptijd van 1 juli 2014 tot 1 juli 2015. De belangrijkste wijzigingen van de nieuwe cao ten opzichte van de vorige cao zijn de bepalingen over:

- werkdrukvermindering, 40-urige werkweek, taakbeleid, vakantieverlof;
- duurzame inzetbaarheid voor alle medewerkers;
- professionalisering en loopbaanpaden.

In oktober 2014 is binnen PCBO een werkgroep samengesteld, bestaande uit 3 schooldirecteuren, de beleidsmedewerker P&O, de controller en twee leden van de PGMR die de consequenties van de cao voor de eigen organisatie in kaart heeft gebracht en een advies aan de bestuurder heeft voorbereid over consequenties en de te nemen besluiten. Op basis van dit advies is een kadernotitie opgesteld waarin staat hoe PCBO de cao op de scholen implementeert en verder ontwikkelt.

De cao is inmiddels met een jaar verlengd tot 1 juli 2016.

Funciemix

De funciemix is de verdeling van de lerarenpopulatie over de verschillende lerenschalen LA, LB en LC. De funciemix is bedoeld voor het realiseren van kwaliteitsverbetering van het onderwijs en om excellente leraren promotiemogelijkheden en de daarbij behorende beloning te kunnen bieden.

Op de scholen van PCBO (excl. sbao) is onderstaande mix behaald:

functie	1/8/2013 Norm	1/10/2013 PCBO behaald	1/10/2013 Land. behaald	1/10/2014 Norm	1/10/2014 PCBO behaald	1/10/2014 Land. behaald	1/3/2015 PCBO behaald
% LB leraren	32	23,0	21,1	40	25,2	24,2	25,5
% LC leraren	1		0,2	2		0,3	
% LB leraren *	35			46			

Bron: www.funciemix.minocw.nl

* PCBO benoemt geen leraren in LC, waardoor er een verhoogde LB verplichting geldt.

1% minder in LC is gelijk aan 3% meer in LB.

PCBO heeft de funciemixdoelstelling in 2015 niet bereikt. Het behaalde percentage lag wel boven het landelijk gemiddelde. Helaas geven weinig leraren aan interesse te hebben in een LB functie. PCBO laat zich ondersteunen door de PO-raad bij het gebruik van de funciemix in het personeelsbeleid.

Duurzame inzetbaarheid ouderen

Vanaf 1 oktober 2014 is de BAPO regeling (bevordering arbeidsparticipatie ouderen) opgeheven. De regeling duurzame inzetbaarheid ouderen (artikel 8A.7 van de CAO PO) is hiervoor in de plaats is gekomen. Van de 64 medewerkers van 57 jaar en ouder hebben het afgelopen jaar 52 personen verlof opgenomen (gespaarde flex bapo, duurzame inzetbaarheid en/of overgangsregeling).

De werkelijk kosten bedroegen € 307 K. Er was € 350 K begroot.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim laat na een daling in de afgelopen jaren een lichte stijging zien in 2015. Het betreft voornamelijk niet werkgerelateerd langdurig zieken. Inmiddels is een aantal van hen gestart met een re-integratie traject.

	2012		2013		2014		2015
	PCBO	landelijk	PCBO	landelijk	PCBO	landelijk	PCBO
Ziekteverzuim OP % *	6.4	6.9	5.9	6.6	5.0	6.1	5.8
Ziekteverzuim OOP % *		7.3		6.9		6.0	
Ziekteverzuim frequentie OP**	1.2	1.1	1.0	1.2	0.9	1.1	1.1
Ziekteverzuim frequentie OOP **		1.1		1.2		1.0	

Bron: <http://www.vervangingsfonds.nl/verzuim--re-integratie/verzuimcijfers>, 11/11/2015

* Ziekteverzuim % = (aantal verzuimde kalenderdagen / aantal schooldagen in een kalenderjaar)x100%

** Ziekteverzuim frequentie = het gemiddelde aantal ziekmeldingen per werknemer

Landelijke cijfers 2015 zijn nog niet gepubliceerd.

Het ziekteverzuim percentage was in 2015 lager dan het landelijke gemiddelde (PO). Daarom heeft PCBO begin 2016 een premierestitutie ontvangen van het Vervangingsfonds (€ 13 K).

Het ziekteverzuimbeleid uit 2014 is voortgezet. Waar mogelijk worden arbeidsconflicten, functioneringsproblematiek en loopbaanvragen uit de ziektesfeer getild. In dialoog wordt naar structurele oplossingen gezocht. De uitgangspunten zijn:

- Snel signaleren kan verzuim voorkomen en versnelt het herstel;
- Verzuim is een keuze, ziekmelding is een verlofaanvraag;
- Verzuim is gedrag en is dus beïnvloedbaar;
- Niet ziekte maar aanwezigheid en afwezigheid staan centraal;
- Focus op wat de medewerker wél kan;
- Re-integratie starten op het moment van verzuim.

Ten behoeve van de “de-medicalisering” en het voorkomen van ziekteverzuim wordt ondersteuning ingekocht van niet-medici zoals coaches, psychologen, arbeidsdeskundigen, loopbaanprofessionals en trainers. Hiervoor was in 2015 € 50 K gebudgetteerd. De werkelijke kosten bedroegen € 24 K. In 2015 is het verzuimregistratiesysteem Zorg van de Zaak ingevoerd.

Eigen risicodragerschap (ERD)

De afgelopen jaren was ieder PO schoolbestuur verplicht zich te verzekeren voor vervangingskosten bij het Vervangingsfonds (Vf). Inmiddels biedt het Vervangingsfonds, dat uiterlijk in 2020 zal worden opgeheven, de mogelijkheid aan schoolbesturen om eigenrisicodragers te worden. PCBO Amersfoort heeft een verzuimpercentage dat beneden het landelijk gemiddelde ligt. De vervangingskosten zijn al een aantal jaren aanzienlijk lager dan de betaalde premie. Eind 2015 is de procedure in gang gezet om ERD voor het Vf te worden per 1 januari 2016.

Regionaal transfercentrum

In 2015 is besloten tot deelname aan het recent opgerichte regionaal transfercentrum “Transvita” met ingang van 1-1-2016. Leraren zijn of komen boven formatief bij de deelnemende besturen in vaste dienst of hebben hier zicht op (eerste schil). Zij zijn beschikbaar voor vervangingsvragen of korttijdelijke werkzaamheden bij alle deelnemende besturen. Deze vaste schil komt bovenop de flexibele schil (tweede schil) van Partners In Onderwijs, de zogenaamde PIO invalpool.

Transvita is het strategisch antwoord van ca. 18 schoolbesturen op:

- de gevolgen van de Wet Werk en Zekerheid (WWZ),
- het dreigend tekort aan (goede) leraren,
- het terugdringen van de extra kosten als gevolg van het payrollen.

Krachtenbundeling en samenwerking zijn noodzakelijk om voldoende flexibiliteit te creëren.

RI&E

In 2013 is een Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E) uitgevoerd op alle scholen. Dit heeft ertoe geleid dat alle scholen in 2015 een Arbojaarplan hebben gemaakt dat voldoet aan de eisen van de Arbowet. Naar aanleiding van de RI&E is het Arbobeleid opnieuw geformuleerd.

Professionalisering

Het beschikbare budget in 2015 is opgebouwd uit de volgende componenten (€'000s):

Personeel- en arbeidsmarktbudget, component schoolbegeleiding	176
Prestatiebox m.u.v. component cultuurgelden, incl. prof.schoolleiders in de lumpsum	356
Gemeentelijke bijdrage voor preventieve zorg in en om de school	76
Totaal	608

Van deze middelen is € 472 K (78 %) direct toegekend aan de scholen. Iedere school heeft een eigen bij- en nascholingsplan opgesteld en uitgevoerd, passend bij de groeithema's die zijn omschreven in het SBP 2015-2019. In 2015 werd € 396 K door de scholen ingezet. Deze onderbesteding leidt tot een toename van de professionaliseringsreserves van de scholen. De reserve is volgens stichtingsbeleid gemaximeerd op een bedrag van € 35,- per leerling. Eind 2015 heeft dit voor 9 scholen geleid tot een afroming (totaal € 70 K). De gezamenlijke professionaliseringsreserve bedroeg ultimo 2015 € 95 K. Scholen die middelen tekort komen kunnen een beroep doen op de stichting, indien ook de schoolreserve (materieel en personeel) ontoereikend is. In 2015 was dit niet noodzakelijk.

Van het professionaliseringsbudget 2015 is € 136 K (22 %) beschikbaar gesteld voor schooloverstijgende professionalisering. Hierbij gaat het met name om de professionalisering van directies en staf, de kweekvijver voor toekomstig schoolmanagement, de Kennisacademie en de kwaliteitsgroepen. Totaal bedroegen de uitgaven € 65 K.

Een aantal professionaliseringsactiviteiten wordt hieronder nader toegelicht.

Kweekvijver management

In 2015 zijn twee personen gestart met het kweekvijvertraject voor managementfuncties. Eén van de deelnemers is werkzaam als adjunct directeur. De tweede deelnemer loopt stage op één van de PCBO scholen. De kosten bedroegen € 14 K (€ 18 K begroot).

Opleiden in School

PCBO heeft een partnerschap met de Marnix Academie (pabo) in Utrecht om toekomstige leraren op te leiden en goede startende leraren aan zich te binden. Iedere school ontvangt jaarlijks € 4 K vanuit de gezamenlijke middelen om een leraar in de school een aantal uren per week vrij te maken om als interne coach opleidingen op te treden en studenten en hun mentoren te begeleiden. Conform het overlegmodel wat sinds de invoering van de CAO PO wordt gehanteerd, zijn scholen vrij in de invulling die ze hieraan geven. De totale ontvangen vergoeding voor de begeleiding bedroeg € 24 K in 2015. De bovenschoolse opleidingscoördinator (BOC, 0,1 fte) onderhoudt de contacten met de Marnix Academie en andere besturen, coördineert de activiteiten binnen de stichting, verzorgt intervisiebijeenkomsten en begeleidt de ICO-ers. In 2015 heeft de BOC één mentorentraining verzorgd. Zeven scholen zijn gecertificeerde opleidingsschool (de Bolster, Gabrie Mehenschool, de Windroos, de Wingerd, de Wonderboom, Zonnewijzer en 't Anker) en ontvangen ieder jaarlijks € 2 K subsidie voor innovatie en voortgezette professionalisering. PWA en Kon-Tiki zullen naar verwachting in 2016 aan de certificeringsnorm voldoen. De resterende scholen de Vuurvogel, de Berkenschool en KWS/Wegwijzer volgen later.

Kennisacademie

"De leerkracht als vakbekwaam allrounder" is één van de groeithema's van het SBP. De scholen geven ieder vorm en inhoud aan dit thema. De Kennisacademie ondersteunt het proces schooloverstijgend en organiseert activiteiten op een viertal terreinen: opleiding, kennisuitwisseling, (loopbaan)coaching en onderzoek. Naast externe en interne scholing biedt de Kennisacademie frequent de gelegenheid tot onderlinge kennisuitwisseling en ontmoeting. Om zoveel mogelijk medewerkers te bereiken worden de activiteiten breed opgezet en gecommuniceerd via een eigen website www.kennisacademie.pcboamersfoort.nl In 2015 bestond het aanbod uit:

- Minicursus betrokkenheid van leerlingen
- Minicursussen ICT
- Lezing "21st century skills"
- Lezing "Pedagogische tact als antwoord"
- Onderwijsfilm Alfabet
- Mentorentraining (voor begeleiders van studenten in de scholen)
- Studiemiddag PO-VO (in samenwerking met de Meerwegen scholengroep)
- Nascholingsbijeenkomsten hoogbegaafden, gekoppeld aan de Farel plusklas voor alle leraren PO en docenten VO die daarbij betrokken zijn
- Loopbaangesprekken (individueel)
- Co-teaching training
- Engels (eigen vaardigheid in samenwerking met het Farel College)
- Workshop sociaal emotioneel leren

Lerarenbeurs

In tegenstelling tot het professionaliseringsbudget is de lerarenbeurs persoonsgebonden. Leraren kunnen eenmaal gedurende hun loopbaan een beurs aanvragen bij DUO om hun professionele niveau te verhogen, een extra bevoegdheid te halen of zich te specialiseren. PCBO stimuleert medewerkers om gebruik te maken van deze subsidiemogelijkheid, die deel uitmaakt van het Actieplan Leerkracht van Nederland. In 2015 hebben 6 leraren een lerarenbeurs ontvangen. PCBO ontvangt een subsidie om de deelnemende leraar te vervangen tijdens het studieverlof (€ 44 K in 2015). Deze gelden worden ingezet in het schooljaar 2015-2016.

Vierslagleren

Twee koppels op verschillende scholen zijn in 2014 gestart met het tweejarige traject Vierslagleren (VSL): een jonge leraar wordt gekoppeld aan een senior leraar. Samen volgen zij een Master opleiding en werken zij voor de klas. De school wordt financieel ondersteunt middels de subsidie VSL (€ 6 K per koppel per schooljaar) en de subsidie studieverlof lerarenbeurs. Het traject wordt aan het einde van het schooljaar 2015-2016 afgerond. Inmiddels heeft een nieuw koppel zich aangemeld voor het VSL 2016-2018

4.4.3 Beheer

In deze paragraaf wordt ingegaan op de schoolgebouwen en de daaraan gerelateerde ontwikkelingen.

De veertien scholen van PCBO zijn gehuisvest in 10 schoolgebouwen en 3 multifunctionele accommodaties (MFA's).

Ontoereikendheid materiële bekostiging

Jaarlijks wordt geconstateerd dat de opbouw van de materiële rijksvergoeding aan de hand van programma's van eisen, de zogenaamde velo, niet meer aansluit bij de werkelijk kosten. Het gaat dan met name om energiekosten, schoonmaak, onderhoud en ICT. De discrepantie tussen inkomsten en uitgaven voor deze componenten moet in andere domeinen worden "terugverdiend" om de totale inkomsten en uitgaven in evenwicht te brengen en te houden. Dit is een landelijke fenomeen en heeft meer impact naarmate de scholen zijn gehuisvest in oudere schoolgebouwen. In de continuïteitsparagraaf wordt hierop nader ingegaan.

Anculus

PCBO realiseert zich dat het beheren van schoolgebouwen niet eenvoudig is en dat hiervoor specialistische kennis is vereist. Scholen hebben te maken met wettelijke regelgeving en met aan regels gebonden inkomsten. Hiertoe heeft PCBO specialistische kennis ingehuurd bij Anculus BV. Anculus ondersteunt bij het beheer van de schoolgebouwen. Na het inspecteren en inventariseren van de gebouwen stelt het bedrijf meerjaren onderhoudsplannen (MOP) op en actualiseert deze jaarlijks. In overleg met PCBO worden de geraamde uitgaven in de (meerjaren)begroting opgenomen. Tevens zorgt Anculus voor een goede klachtenafhandeling (service meldpunt voor klein onderhoud en vandalisme schade) en ondersteuning bij het omgaan met wettelijke regels en normen met betrekking tot het onderhoud en beheer.

Meerjaren onderhoud

In 2015 was een bedrag van € 184 K begroot voor het groot onderhoud van de scholen. De werkelijke uitgaven bedroegen € 199 K. Dit is exclusief de vergoeding voor de dienstverlening door Anculus inzake groot onderhoud. Deze bedroeg € 28 K (begroot € 26 K).

De brandmeldinstallaties zijn op alle scholen op orde gebracht. Dit was niet gepland in 2015. De extra kosten bedroegen € 40 K. Ook werd er extra onderhoud gepleegd op 't Anker (lekkage en meerwerk schilderen) en op de Gabrie Mehenschool (meerwerk schilderen en vervangen deuren). De Wegwijzer had een meevaller: de in 2014 vervangen kozijnen werden in 2015 alsnog vergoed door de gemeente Amersfoort (€ 8 K).

Een aantal werkzaamheden die in 2015 waren gepland, zijn uitgesteld:

- De Bolster - voegwerk en plafondplaten (€ 8 K in 2016)
- De Wonderboom (beide locaties) - CV ketels vervangen (€ 12 K in 2017)

Begrote en werkelijke onttrekking aan de voorziening groot onderhoud (€'000s):

School	Begroting	Uitgaven
De Wingerd	23	15
De Wegwijzer	6	0
PWA Beekenstein	5	12
PWA Randenbroek	11	13
't Anker	17	32
De Bolster	29	8
De Berkenschool	7	3
De Zonnewijzer	26	46
Gabrie Mehenschool	28	53
De Wonderboom	32	17
Dienstverlening Anculus	26	28
Totaal	210	227

MFA's de Laak (de Vuurvogel), de Bron (Kon-Tiki) en de Zonneparel (de Windroos) vallen niet onder het juridisch eigendom van PCBO en maken derhalve geen deel uit van het PCBO meerjaren onderhoudsplan. PCBO doteert of reserveert voor dotatie aan de onderhoudsvoorziening van de clustergebouwen.

Verhuizing

De Windroos (Liendert) is in oktober 2015 verhuisd naar het nieuwe gebouw de Zonneparel. Dit is een MFA voor basisscholen, buitenschoolse opvang, peuterschool en het wijkwelzijnswerk. Het gebouw heeft in 2015 De Gouden Kikker gewonnen. Dit is een duurzaamheidsprijs die jaarlijks wordt uitgereikt door het kennisplatform Duurzaam Gebouwd.

Administratie MFA's de Laak, de Bron en de Zonneparel

Voor deze gebouwen geldt dat PCBO deel uitmaakt van een gebruikerscollectief en geen juridisch eigenaar is. In 2015 is samen met de gemeente Amersfoort gewerkt aan een juridisch model voor de Bron (Kon-Tiki) dat tevens als blauwdruk moet dienen voor de Laak (de Vuurvogel) en de Zonneparel (de Windroos). De verwachting is dat dit proces in 2016 wordt afgerond en dat daarmee de taken en verantwoordelijkheden t.a.v. beheer en exploitatie in een heldere organisatiestructuur zijn vastgelegd. De gemeente is en blijft economisch en juridisch eigenaar van deze gebouwen.

Artikel 2

Als gevolg van de doordecentralisatie per 1 januari 2015 is PCBO zelf verantwoordelijk voor het buitenonderhoud van de schoolgebouwen en ontvangt daarvoor extra middelen in de lumpsum. Er zijn derhalve geen artikel 2 aanvragen meer ingediend bij de gemeente Amersfoort. De gemeente bekostigt nog slechts vervangende nieuwbouw.

Integraal huisvestingsplan (IHP)

Het doel van het IHP is tweeledig: enerzijds het maken van een inhaalslag om de verouderde Amersfoortse schoolgebouwen in de gewenste staat te brengen (de gemiddelde leeftijd is bijna 48 jaar) en anderzijds om te komen tot duurzame schoolgebouwen. Het plan beoogt een efficiënte en effectieve inzet van de financiële middelen voor nieuwbouw, onderhoud, renovatie en upgrading. Medio 2015 hebben de gezamenlijke schoolbesturen en de gemeente Amersfoort de tussenrapportage IHP/DDC vastgesteld. Deze rapportage betrof het Integraal Huisvestingsplan (deel A), het onderzoek naar Doordecentralisatie (deel B) en de risicoanalyse (deel C). Het volledige rapport is in de RvT en de GMR besproken. Beide hebben ingestemd met de genoemde 'doelen en toetsstenen' en het IHP investeringsplan. Dit laatste onder de voorwaarde dat het IHP onlosmakelijk verbonden wordt met de volledige doordecentralisatie van de gemeente naar de schoolbesturen en er voldoende dekking is voor de vereiste investeringen. T.a.v. het rekenmodel is een second opinion gevraagd bij Ernst en Young. De bevindingen waren positief: het rekenmodel werd valide bevonden. Adviezen uit deze rapportage zijn overgenomen en worden meegenomen in de verdere uitwerkingen. Tevens is ingestemd met het verder onderzoeken van de mogelijkheden van doordecentralisatie waarbij het gepresenteerde rekenmodel als startpunt wordt genomen. Voor het vervolgonderzoek zijn in augustus 2015 een inhoudelijke, een financiële en een procesgroep opgericht, die begeleid worden door DOOK adviespartners. Namens het PO heeft PCBO zitting in de procesgroep en de inhoudelijke werkgroep. De ambitie is om eind 2016 de rapportage doordecentralisatie ter besluitvorming aan de gemeenteraad en de schoolbesturen voor te leggen, zodat in 2017 kan worden gestart met de uitvoering van het plan.

Scholenlandschap PO

Om het bestaansrecht en de beschikbaarheid van de verschillende denominaties in de stadsdelen met krimp te waarborgen, hebben de schoolbesturen van KPOA, Meerkring en PCBO een convenant "Scholenlandschap 2030" ondertekend. De raden van toezicht en de GMR-en hebben hiermee ingestemd. Het scholenlandschap maakt deel uit van het IHP/DDC traject.

Verhuur

PCBO wil leegstand in de schoolgebouwen optimaal benutten. Niet alleen vanuit financieel oogpunt, maar tevens om een schoolconcept van "7 tot 7" te realiseren en de doorgaande leerlijn met voorschoolse instanties te verbeteren.

In 2015 hadden alle scholen een in pandige buitenschoolse opvang en de meeste scholen een in pandige peuterschool (m.u.v. de PWA, de Bolster en de GMS). Naast de structurele verhuur vindt op initiatief van de scholen ook incidentele verhuur plaats. Dit betreft vaak avondverhuur, bijv. van een speellokaal.

De gerealiseerde medegebruik opbrengsten in 2015 (€ '000s):

School	Begroting	Inkomsten
De Wingerd	17	24
De Wegwijzer/KWS	19	23
PWA Beekenstein	18	17
PWA Randenbroek	9	10
't Anker	19	24
De Windroos	9	1
De Bolster	29	33
De Berkenschool	19	24
De Zonnewijzer	8	9
Gabrie Mehenschool	9	18
De Wonderboom	17	35
De Vuurvogel		10
Kon-Tiki		
Totaal	173	229

Aanbestedingsbeleid

Conform de richtlijn jaarverslag onderwijs en het PCBO aanbestedingsbeleid is in 2015 een Europees aanbestedingstraject doorlopen voor groot onderhoud, schoonmaak, leermiddelen en de financiële en personele administratie. Alle trajecten zijn afgerond en hebben, met uitzondering van de leermiddelen, geleid tot een overstap naar een nieuwe leverancier/dienstverlener. Met name de transitie naar een nieuwe administratiekantoor zal vanaf 2016 een kostenbesparing opleveren (€ 60 K).

In het najaar van 2015 is een start gemaakt met de Europese aanbesteding ICT hardware.

In 2015 zijn de einddata van alle repro contracten gesynchroniseerd als voorbereiding op een Europese aanbesteding in 2018.

Anculus trad op als extern ondersteuner in deze trajecten.

4.4.4 Financiën

Balans

Het balanstotaal is per 31-12-2015 toegenomen met 9,2% naar € 8.954 K.

Activa

De materiële vaste activa zijn gedaald met € 30 K (1,4%) naar een waarde van € 2.179 K.

Eind 2014 is, in de aanloop naar een visieontwikkeling ICT en een Europees aanbestedingstraject, een ICT investeringsstop ingesteld. Gedurende 2015 werden uitsluitend ICT investeringen gedaan wanneer dat noodzakelijk was voor de voortgang van het primaire onderwijsproces.

De overschrijding van de investeringsbegroting meubilair betreft de inrichting van de lokalen in de nieuwe MFA de Zonneparel. Dit was niet gepland.

	Investerings 2015	MIP 2015	Uitputting %
Investerings ICT	127	211	60%
Investerings Meubilair	115	74	155%
Investerings OLP*	114	176	65%
Totaal	356	461	77%

**In de begroting voor OLP was een bedrag ter waarde van 80% van de goedgekeurde investeringsplannen opgenomen. Ervaring leert dat de investeringen achter blijven bij de planning.*

De liquide middelen (€ 5.670 K) waren ultimo december 2015 € 855 K (17,8%) hoger dan het jaar ervoor.

Passiva

Het eigen vermogen steeg met 7,3% naar € 5.668 K.

De bestemmingsreserves (€ 1.039 K) maken hier deel van uit. Deze zijn als volgt samengesteld:

Publieke bestemmingsreserve:	31 dec. 2014	31 dec. 2015
Onderwijsmethodes	234	316
Professionalisering	88	95
Budgetresultaat scholen (personeel & materieel)	352	422
Private bestemmingsreserve:	206	206
Totaal	880	1.039

Er zijn een drietal voorzieningen opgenomen op de balans: € 621 K meerjaren onderhoud (met als basis het meerjaren onderhoudsplan), € 25 K spaarverlof en € 186 K ambtsjubilea (beide conform het de richtlijnen van het ministerie van OCW).

Er is op 31 december 2015 geen voorziening voor de gespaarde uren ouderenverlof in het kader van duurzame inzetbaarheid gevormd, omdat de inventarisatie onder de betreffende medewerkers nog niet is afgerond. Dit gebeurt in het voorjaar van 2016.

Verlies en Winstrekening

Samenvatting €'000s	Realisatie 2014	Begroting 2015	Realisatie 2015	Afwijking 2015	Afwijking %
Rijksbijdragen	15.940	16.665	17.246	581	3,5
Overige overheidsbijdragen en subsidies	154	177	185	8	4,4
Overige baten	858	241	515	274	113,3
Totaal Baten	16.952	17.083	17.946	863	5,1
Personele lasten	14.486	14.403	14.298	-105	-0,7
Afschrijvingen	383	488	386	-102	-20,9
Huisvestingslasten	1.432	1.364	1.764	400	29,3
Overige instellingslasten	1.238	1.172	1.164	-8	-0,7
Totaal Lasten	17.539	17.427	17.612	185	1,1
Saldo BATEN en LASTEN	-587	-344	334	678	
Financiële baten en lasten	66	48	52	4	8,3
Exploitatiesaldo	-521	-296	386	682	

In 2015 is een positief resultaat van € 386 K behaald (begroot +/- € 296 K). Wanneer de financiële baten buiten beschouwing worden gelaten, is het exploitatieresultaat € 334 K.

Baten

De afwijking tussen de begroting € 17.083 K en de werkelijkheid € 17.946 K is +/- € 863 K (5,1%). Als gevolg van de leerlingengroei werd in 2015 € 407 K groeibekostiging ontvangen. Er was € 250 K begroot.

Lasten

De totale lasten (€ 17.612 K) zijn € 185 K (1,1%) hoger dan begroot (€ 17.427 K). Hieronder zijn de belangrijkste verschillen in baten en lasten in kaart gebracht (€'000s):

Verschillen baten		Verschillen lasten	
<i>Personeel</i>		<i>Personeel</i>	
Rijksbekostiging	199	Loonkosten	-337
Groeibekostiging (zie ook lasten)	157	Payrollmed. (deels a.g.v. groei)	198
Passend onderwijs, zowel lichte zorg als arrangementen	190	Bestedingen school overstijgend budget (PAB)	-93
Vrijval IMBU regeling (afgeschafd 1/8/12)*	95	Inhuur externe expertise i.v.m. ziekte en/of vacature	115
Afwikkeling SWV PC Eemland	49	Minder professionalisering	-147
		Ontslagvergoedingen	135
		Overige	-15
<i>Materieel</i>		<i>Materieel</i>	
Rijksbekostiging	35	Lagere energielasten	-55
Verhuur/Medegebruik	56	Minder afschrijvingen i.v.m. ICT investeringsstop	-102
Extra inkomsten scholen (acties, subsidies, verhuur)	82	Groot onderhoud dotatie voorziening	437
		Effect Europees aanbesteden AK	-22
		OLP en ICT exploitatie	71
Totaal	863	Totaal	185

* IMBU = in mindering brengen uitkeringen. Dit betreft een vereenvoudiging van de lumpsum waarbij vergoeding voor zwangerschapsverloven uitsluitend door het UWV worden uitgekeerd.

Treasury

Financiële baten

De rentebaten bedroegen € 52 K. Dat is 8,3% (€ 4 K) hoger dan begroot.

Conform het treasury statuut (herzien in oktober 2015) wordt bij de huisbankier SNS Bank slechts een saldo aangehouden ten behoeve van de dagelijkse transacties.

De resterende middelen van de stichting zijn verspreid over verschillende typen rentedragende rekeningen bij de ABN Amro Bank. Dit om binnen de grenzen van het treasury statuut zo optimaal mogelijk gebruik te kunnen maken van de geldende rentes. Alle gelden zijn direct opeisbaar.

Eind 2015 is een start gemaakt met de overstap naar huisbankier ABN Amro. In de eerste helft van 2016 zullen alle SNS rekeningen zijn opgeheven.

Gezien de liquiditeit van stichting PCBO Amersfoort was er in het afgelopen jaar geen noodzaak tot het aantrekken van externe financiering.

Financiële kengetallen

	2012	2013	2014	2015
Vermogensbeheer – de behoefte aan kapitaal voor investeringen, risico's e.d.				
- Solvabiliteit 1	69,9%	69,9%	64,4%	63,3%
- Solvabiliteit 2	73,6%	72,2%	69,4%	72,6%
- Weerstandsvermogen	22,2%	22,9%	19,3%	20,2%
- Kapitalisatiefactor (incl. privaat verm.)	48,6%	49,2%	48,2%	49,8%
* Component transactiefunctie	12,8%	13,7%	14,7%	13,6%
* Component financieringsfunctie	18,5%	18,6%	20,1%	20,1%
* Component financiële buffer	17,3%	16,9%	13,3%	16,0%
Budgetbeheer – beheer van kasstromen, evenwicht tussen baten en lasten				
- Liquiditeit en quick ratio	2.74	2.65	2.39	2.76
- Rentabiliteit	-1,4%	1,3%	-3,1%	2,2%
Pers. lasten % van totale lasten	78,7%	82,7%	82,6%	81,2%
Rijksbijdrage % van totale baten	93,6%	93,9%	94,0%	96,1%

Toelichting weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen (totale eigen vermogen minus de materiële vaste activa, afgezet tegen de totale rijksbijdragen) is een indicator van de financiële veerkracht van de stichting en bedraagt ultimo 2015 20,2%. Dit is 0,9% hoger dan vorig jaar en ligt binnen de bandbreedte van de commissie Don (10-40%).

Door het eigen vermogen te corrigeren voor de materiële vaste activa blijft de financieringsfunctie buiten beschouwing en wordt gefocust op de weerstands- of bufferfunctie. Immers, slechts het vermogen dat in liquide vorm beschikbaar is kan een bufferfunctie vervullen.

Toelichting kapitalisatiefactor

De kapitalisatiefactor (totaal vermogen gerelateerd aan de totale baten incl. financiële baten) van PCBO ligt boven de door de commissie Don (2009) aangegeven bovengrens van 35% voor grote besturen.

De inkomsten vanuit het Rijk ontwikkelen zich al jaren grillig: in december 2013 ontving het schoolbestuur eenmalig € 705 K (Herfstakkoord).

Vóór de zomer van 2015 werd een loonruimteakkoord gesloten maar de effectuering ervan in de diverse publieke sectoren, waaronder het primair onderwijs, kostte tijd. De inkomsten en uitgaven ten aanzien van de uitvoering van het loonakkoord liepen niet synchroon, hetgeen het accuraat begroten van baten en lasten bemoeilijkte.

De geplande daling naar een financiële buffer van circa 9% (inclusief privaat vermogen) wordt niet gehaald. Deze staat bovendien op gespannen voet met het streven naar een € 0 begroting vanaf 2017, doordat het verlagen van de kapitalisatiefactor vrijwel alleen mogelijk is door het realiseren van

negatieve nettoresultaten. Uitzondering hierop vormt de uitvoering van werkzaamheden voor groot onderhoud (volgens plan), die leidt tot een verlaging van deze voorziening.

Continuïteitsparagraaf

In deze paragraaf wordt conform de uitbreiding van de regeling jaarverslaggeving onderwijs (RJO, 20 december 2013 en 2 februari 2016) aandacht besteed aan de toekomst en toekomstbestendigheid van PCBO.

Deze paragraaf is als volgt opgebouwd:

Allereerst worden belangrijke kengetallen (personele bezetting, ontwikkeling leerlingenaantal) gepresenteerd en toegelicht. Vervolgens wordt ingegaan op de financiële koers voor de komende jaren met als basis de in december 2015 opgestelde meerjarenbegroting 2016-2019 en de daaruit resulterende balansposities.

Tot slot wordt beschreven hoe het interne risicobeheersingssysteem is ingericht en functioneert, welke risico's het bestuur onderkent en hoe hierop wordt ingespeeld. Ter afsluiting geeft de raad van toezicht aan hoe zij het bestuur adviseert over de beleidsvraagstukken en financiële kwesties.

5.1 Kengetallen

Personele bezetting (FTE) in eigen dienst	31-12-2015 werkelijk	31-12-2016 begroot	31-12-2017 begroot	31-12-2018 begroot
Directie / management	20,0	20,0	20,0	20,0
Onderwijzend personeel	176,3	179,8	180,9	184,2
Onderwijzend personeel Transvita		7,2	10,9	11,1
Overige medewerkers	24,8	24,5	24,5	24,5
Totaal FTE	221,1	231,5	236,3	239,8
<hr/>				
Leerlingen, incl. sbo (1 okt t-1)	3.648	3.700	3.743	3.812

Bron: lijst R-ON-12800-a Youforce

Toelichting op de kengetallen

Personele bezetting

Door het gevoerde beleid is sinds het schooljaar 2015-2016 een goede verhouding ontstaan tussen de personele lasten en de totale lasten. De doelstelling om deze verhouding terug te brengen naar 82% is gehaald.

Sinds 2015 wordt intern gewerkt met een zogenaamde formatiespiegel, waarin richtlijnen zijn opgenomen rondom het aantal leerlingen per groep en het aantal uren directie, IB en ondersteuning in relatie tot het aantal leerlingen. De werkelijke situatie wordt gespiegeld aan de richtlijnen en waar mogelijk (geleidelijk) bijgesteld, waarbij de kwaliteit van het primaire proces steeds in het oog gehouden wordt.

In de hier gepresenteerde personele bezettingsgetallen wordt de leerlingengroei in de komende jaren volledig gebruikt voor meer inzet van onderwijzend personeel (OP) – handen in de klas. PCBO gaat ervan uit dat uitbreiding van directie en OOP (beide in totaliteit) niet nodig is.

De CAO PO 2014-2015 biedt de mogelijkheid om voor het zogenaamde overlegmodel te kiezen: het loslaten van de vaste lesurennorm. In het voorjaar van 2015 is de GMR akkoord gegaan met de overstap naar het dit overlegmodel. Door het loslaten van de lesurennorm ontstaat meer speelruimte voor directeuren en teams om de schoolformatie optimaal in te zetten. De kwalitatieve en kwantitatieve bemensing van de groepen staat daarbij voorop.

De personeel administratieve processen zijn zodanig ingericht dat nieuwe verplichtingen vrijwel uitsluitend alleen nog worden aangegaan als verwacht wordt dat deze ook op de middellange termijn kunnen worden gehonoreerd. Dit is nodig vanwege de aanscherping van de regels van het Participatiefonds (instroomtoets) en de invoering van de Wet Werk en Zekerheid (1/7/2015). Het benoemen via een payroll bureau biedt vooralsnog flexibiliteit, maar vereist tevens grote zorgvuldigheid in de uitvoering. Daarbij moet worden geborgd dat ook medewerkers die niet direct in dienst zijn bij PCBO goed geselecteerd, geschoold en beoordeeld worden.

Er is in bovenstaande tabel rekening gehouden met het in dienst nemen van 4-6% extra OP voor het regionaal transfercentrum Transvita. Voorwaarde voor deelname van leraren in de pool is hun kwaliteit en inzetbaarheid. De activiteiten van de pool zijn direct gelinkt aan de PIO Invalpool. Vervangers in dienst van andere deelnemende schoolbesturen zijn niet in de tabel opgenomen. Zij kunnen echter wel ingezet worden op PCBO scholen.

Leerlingenaantallen

Het aantal basisschoolleerlingen in Amersfoort is de laatste jaren stabiel en de verwachting is dat dit de komende jaren zo blijft. Het "marktaandeel" van PCBO Amersfoort is in 2015 licht gestegen. Bovenstaande leerlingenprognose is tot stand gekomen met inachtneming van de gemeentelijke gegevens, de lokale kennis per wijk en de opbouw van de PCBO leerlingenpopulatie. Het bestuur gaat voor de komende jaren uit van een lichte groei. Hiervoor is behoud van marktaandeel in de groeiwijken een voorwaarde, aangezien het leerlingenaantal van scholen in krimpwijken onder druk staat.

5.2 Meerjarenbegroting (MJB)

PCBO heeft een aantal jaren een negatief resultaat laten zien op de reguliere exploitatie. Dit is niet direct zichtbaar in de ontwikkeling van het eigen vermogen omdat:

- Vrijwel ieder jaar incidentele baten werden ontvangen;
- PCBO de uitgaven voor meerjaren onderhoud van de gebouwen t/m 2014 via de exploitatie liet lopen waardoor grote verschillen tussen de jaren optraden;
- PCBO met schoolspecifieke bestemmingsreserves werkt (personeel en materieel schoolbudget, professionalisering), waardoor de uitgaven op de scholen per jaar mogen fluctueren.

De MJB 2016-2019 is opgebouwd vanuit de begroting 2016. Normaliter speelt de eindejaarsverwachting daarbij een belangrijke rol. Door het faillissement van OSGMetrium in september 2015 en de abrupte overstap naar Groenendijk Onderwijsadministratie midden in het boekjaar was het niet mogelijk een eindejaarsverwachting te maken in het laatste kwartaal van 2015. In de MJB is rekening gehouden met de ontwikkelingen gedurende het lopende jaar, de verwachtingen voor de komende jaren en de geactualiseerde risicoanalyse.

De risicoanalyse is tot stand gekomen in een overleg met beleidsmedewerkers en directieleden. De MJB is in december 2015 door de directeur-bestuurder voorlopig vastgesteld en besproken met zowel de auditcommissie als de raad van toezicht (def. vaststelling maart 2016).

5.2.1 Balans

	31-12-2014 werkelijk	31-12-2015 werkelijk	31-12-2016 begroot	31-12-2017 begroot	31-12-2018 begroot
Immateriële vaste activa	0	0	0	0	0
Materiële vaste activa	2.209	2.179	2.347	2.539	2.755
Financiële vaste activa	0	0	0	0	0
Totaal vaste activa	2.209	2.179	2.347	2.539	2.755
Vlottende activa	1.181	1.106	1.107	1.107	1.107
Liquide middelen	4.814	5.669	5.717	5.579	5.181
Totaal activa	8.204	8.954	9.171	9.225	9.043
Algemene reserve	4.295	4.522	4.426	4.426	4.426
Bestemmingsreserve publiek	674	833	833	833	833
Bestemmingsreserve privaat	206	206	206	206	206
Statutaire reserves	107	107	107	107	107
Totaal eigen vermogen	5.282	5.668	5.572	5.572	5.572
Voorzieningen	413	832	1.145	1.199	1.017
Langlopende schulden	0	0	0	0	0
Kortlopende schulden	2.509	2.454	2.454	2.454	2.454
Totaal passiva	8.204	8.954	9.171	9.225	9.043

Toelichting op de balans

Financieringsstructuur

PCBO heeft een relatief ruime financiële buffer. Er is geen noodzaak voor externe financiering.

Huisvestingsbeleid

De structurele tekorten op onderhoud en exploitatie van de schoolgebouwen baren het bestuur zorgen. De materiële lumpsum is niet toereikend voor de reguliere exploitatiekosten van de gebouwen en de benodigde onderhoudsbesteding. Het jaarlijkse tekort op de energierekening bedraagt € 150 K tot € 200 K. Groot onderhoud wordt uitgevoerd om alle gebouwen minimaal op niveau 3 te houden. Dit houdt in dat de staat van de gebouwen sober en doelmatig is en er geen sprake is van onaanvaardbare risico's of grote gevolgschade.

De consequentie van het materiële tekort is dat dit zal moeten worden gedekt door een positief saldo op personele inkomsten en uitgaven om uiteindelijk op een € 0 begroting uit te komen. Dit gaat derhalve ten koste van "handen in de klas".

Mutaties in voorzieningen, reserves en fondsen

Door de stelselwijziging (bestemmingsreserve -> voorziening groot onderhoud) per 1 januari 2015 worden de kosten voor groot onderhoud gelijkmatig verdeeld over de boekjaren. De voorziening loopt de komende twee jaar op (minder uitgaven dan de dotatie). Vanaf 2018 neemt deze weer af. De dotatie is gebaseerd op een plan voor de komende 20 jaar.

Wanneer het IHP/DCC uitgevoerd wordt, zal een herzien plan worden opgesteld. De financiële consequenties zijn dermate onzeker dat ze niet zijn opgenomen in deze MJB.

Behalve een voorziening groot onderhoud zijn er een aantal personele voorzieningen:

jubilea, spaarverlof, duurzame inzetbaarheid ouderen en langdurig zieken.

- Jubilea - deze voorziening voor jubilea gratificaties (conform cao) zal steeds op balansdatum worden herberekend. Tot 2015 werd hiervoor een model van Deloitte gebruikt. Vanaf 2016 zal hiervoor de tool van de PO-raad worden gebruikt. De verwachting is dat dit niet tot materiële verschillen zal leiden.
- Spaarverlof - geen wijzigingen te verwachten.
- Duurzame inzetbaarheid - in 2016 zal een voorziening voor de gespaarde uren ouderenverlof worden gevormd conform de richtlijnen hiervoor die door het Ministerie van OCW zijn gepubliceerd. De inventarisatie vindt plaats in het voorjaar 2016.

Toekomstige resultaten zullen ten laste/ten gunste worden gebracht van de algemene reserve.

5.2.2 Raming van baten en lasten

De hieronder gepresenteerde staat van baten en lasten is een weergave van de meerjarenbegroting 2016-2019. In de begroting 2016 is de ombuiging naar een evenwicht tussen baten en lasten al zichtbaar (resultaat MJB 2015 was -/- € 296 K, begroting 2015 vastgesteld op -/- € 97 K). De ombuiging wordt bereikt door het nemen van structurele maatregelen.

	2015	2016	2017	2018	2019
Rijksbijdragen	17.246	17.394	17.568	17.812	18.088
Overige overheidsbijdr. en subsidies	185	151	120	120	120
Overige baten	515	357	277	277	276
Totaal Baten	17.946	17.902	17.965	18.209	18.484
Personele lasten	14.298	14.824	14.731	14.927	15.148
Afschrijvingen	386	478	537	585	639
Huisvestingslasten	1.764	1.684	1.684	1.684	1.684
Overige instellingslasten	461	393	393	393	393
Leermiddelen	703	655	655	655	655
Totaal Lasten	17.612	18.034	18.000	18.244	18.519
Saldo BATEN en LASTEN	334	-132	-35	-35	-35
Financiële baten en lasten	52	35	35	35	35
Exploitatiesaldo	386	-97	0	0	0

Toelichting op de staat van baten en lasten

Afschrijvingen.

De komende jaren zullen de investeringen in ICT worden geïntensiveerd. Hierdoor zullen de ICT afschrijvingen toenemen en structureel hoger worden. De ICT apparatuur heeft een gemiddelde levensduur van 4 jaar en zal vanaf 2020 moeten worden vervangen.

PCBO wordt ERD voor het Vervangingsfonds per 1 januari 2016.

In deze begroting is dit niet zichtbaar. Vooralnog wordt aangenomen dat de daling van de loonkosten als gevolg van het bijna volledig wegvallen van de premie Vervangingsfonds, volledig teniet gedaan zal worden door een toename in de loonkosten als gevolg van het aanstellen van vervangers voor eigen rekening.

Waar mogelijk worden extra ontvangen middelen of besparingen ingezet ten behoeve van het primaire proces binnen de kaders van een € 0 begroting.

PCBO is betrokken bij een integraal huisvestingsplan en de volledige doordecentralisatie van gemeente naar schoolbesturen.

Wanneer dit plan doorgang vindt, zal het economisch eigendom van de schoolgebouwen overgedragen worden aan een coöperatie. Het juridisch eigendom (en daarmee de verantwoordelijkheid voor binnen- en buitenonderhoud) verandert niet.

Er zijn geen bouwprojecten gepland in afwachting van de besluitvorming.

Wanneer dat in de toekomst wel zou spelen, zal naar verwachting geen externe financiering nodig zijn gezien de vermogenspositie van PCBO.

Ontwikkeling van enkele kengetallen:

	Ultimo 2015	Ultimo 2016	Ultimo 2017	Ultimo 2018
Weerstandsvermogen	20,2	18,5	17,3	15,6
Kapitalisatiefactor	49,8	51,1	51,2	49,6
-Component financiële buffer	16,0	15,3	13,3	9,7

Door de afname van de beschikbare liquide middelen en de voorziening onderhoud zullen de bovenstaande kengetallen de komende jaren licht dalen.

5.3 Overig

5.3.1 Interne risicobeheersing door het bestuur

De directeur-bestuurder maakt voor het interne toezicht gebruik van een:

- early warning system (EWS) per school, waarin signaleringen gedaan worden op basis van de leerlingenaantallen, onderwijsresultaten, klachten en managementinformatie over personeel en financiën.
- jaarlijks vast te stellen managementcontract met de individuele schooldirecties.
- jaarlijkse SWOT-analyse door de algemene directie, het bestuursbureau en een afvaardiging van het directieberaad, mede ter voorbereiding op het opstellen van de meerjarenbegroting.

Het EWS en de doelstellingen in het managementcontract worden halfjaarlijks uitvoerig door het bestuur met de individuele directies besproken tijdens een zogenaamde scholenronde.

5.3.2 Belangrijkste risico's en onzekerheden

De belangrijkste risico's en onzekerheden die het bestuur signaleert zijn:

Bestuurlijke samenwerking

In 2015 hebben PCBO en KPOA een bestuurlijke fusie verkend. Het onderzoek is niet verder uitgevoerd nadat wederzijds werd geconstateerd dat de visie op identiteit van de twee stichtingen te

ver uit elkaar lag. Wel heeft deze verkenning geresulteerd in het voornemen om op deelgebieden nauwer te gaan samenwerken met zowel KPOA als Meerkring. In 2016 zal de huidige bestuursstructuur van PCBO worden geëvalueerd en indien nodig worden aangepast.

Complexiteit administratie leerlingen met een gewicht

In 2015 is gebleken dat het correct toekennen van een gewicht aan leerlingen complex is: het bepalen van het opleidingsniveau is een gevoelige en niet altijd eenduidige kwestie, zeker als het gaat om ouders die zijn opgegroeid in het buitenland. Dit gebeurt decentraal op de scholen. In 2015 is op één van de scholen het gewicht van een aantal leerlingen bijgesteld na een accountantscontrole in opdracht van de inspectie voor het onderwijs. De financiële consequenties zijn verwerkt in de begroting en het formatieplan. In 2016 voert PCBO zelf een aantal interne controles op de scholen uit om het risico op fouten te beperken. De verwachting is dat de gewichtenregeling in 2018 zal worden afgeschaft en de middelen ter bestrijding van onderwijsachterstanden vanaf dat moment op basis van de gemeentelijke basisadministratie worden toegekend.

Schoolgebouwen

In de voorgaande paragraaf 4.4.3 is uitgebreid gesproken over het IHP, de doordecentralisatie en het scholenlandschap 2030.

Op de korte en middellange termijn blijft de kwaliteit van de schoolgebouwen, de onbalans tussen materiële bekostiging en de huisvestingslasten, en de ontoereikendheid van de voorziening groot onderhoud een zorg.

In de MFA's in de wijk Vathorst ontstaat binnen enkele jaren een tekort aan lokalen terwijl er in de rest van de stad veel leegstand is. Hierover wordt overleg gevoerd met de gemeente en de andere schoolbesturen.

Tekort aan leraren

Door de cocktail van een pensioengolf, weinig aanmeldingen op de pabo, en minder krimp of zelfs leerlingengroei, schiet het verwachte landelijk tekort aan leraren basisonderwijs in 2020 omhoog naar minimaal vierduizend leraren. De lerarenschaarste staat op gespannen voet met het werven van personeel op basis van kwaliteit. Dit zou ertoe kunnen leiden dat PCBO op afzienbare termijn zal moeten kiezen tussen "geen leraar voor de klas" of "een leraar die nog niet voldoet aan alle vakbekwaamheidseisen die we graag aan hem/haar willen stellen".

PCBO neemt deel aan het transfercentrum Transvita, waardoor het lerarentekort in de regio wordt beperkt. Desondanks zal ook daar de krapte zichtbaar worden.

De PIO invalpool geeft al aan dat tijdens de recente griepgolf het percentage ingevulde vervangingen is gedaald van 98% in 2015 naar 76% in 2016.

Kweekvijver management

Jaarlijks worden leraren uitgenodigd om na te denken over de mogelijkheid om zich te laten scholen tot schoolleider. Zo wil PCBO zorgen voor aanwas van directies. De spoeling wordt dunner en de kweekvijver is moeilijk aan te vullen terwijl er regelmatig vacatures zijn bij een toenemend landelijk tekort aan schoolleiders. Zowel in 2016 als 2017 gaat er een PCBO schooldirecteur met pensioen.

Verhoging van de pensioenleeftijd

De pensioenleeftijd wordt geleidelijk verhoogd. Hierdoor neemt de groep 60-plussers voor de klas toe. Deze groep vitaal en goed functionerend de eindstreep laten halen is een opgave. Sommige leraren kiezen ervoor om eerder te stoppen, maar wanneer er sprake is van kostwinnenschap is dat vaak geen reële optie. Samen met andere besturen wordt gekeken naar de duurzame inzetbaarheid van deze groep. Gezien de aankomende krapte op de onderwijsarbeidsmarkt wordt dit des te belangrijker.

Eigen risicodragerschap WGA

WGA staat voor: Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten. Een werknemer krijgt mogelijk WGA als hij/zij 2 jaar of langer ziek is en (in de toekomst) kan werken.

De overheid dwingt alle werkgevers om vóór 1 oktober 2016 een keuze te maken tussen het eigenrisicodragerschap voor de WGA en het publiek verzekeren bij het UWV. Omdat er mogelijk moet worden aanbesteed, is snelle besluitvorming vereist.

De wetgeving over verzuim en arbeidsongeschiktheid is complex en veranderlijk. Een werkgever is namelijk niet alleen financieel verantwoordelijk voor de loondoorbetaling bij ziekte van werknemers in dienst, maar in sommige gevallen ook voor voormalig werknemers. In totaal kan dit 12 jaar duren. Daarbij heeft de werkgever ook nog een re-integratieverplichting. PCBO laat zich in deze adviseren door Verus, de onderwijsvereniging waarbij zij is aangesloten.

Spanningsveld medegebruik

Een inpandige BSO en/of peuterschool is niet alleen van belang wanneer er leegstand is, maar is ook van invloed op de onder-instroom en voor de realisatie van een aanbod van “7 tot 7” (BSO). Scholen die groeien hebben op een zeker moment de verhuurde ruimte nodig, maar willen hun medegebruiker niet kwijt. Scholen die krimpen merken dat hun kinderopvangorganisaties bezuinigen of vestigingen sluiten, waarmee de krimp verder versterkt wordt.

Vensters PO. Scholen op de kaart

Vensters PO is een instrument waarin cijfermatige informatie over scholen verzameld wordt in één systeem. Het gaat dan bijvoorbeeld om gegevens op het gebied van onderwijsopbrengsten, leerlingenpopulatie, financiën en personeel. Een deel van Vensters PO (www.scholenopdekaart.nl) is openbaar en mede bedoeld voor ouders om hen te helpen bij de schoolkeuze voor hun kinderen. Vensters PO wordt gevuld met informatie die beschikbaar is in Bron, het ministerie OCW en DUO. Scholen kunnen deze gegevens toelichten, zodat ze genuanceerd kunnen worden gelezen. Hiermee is echter een extra platform gecreëerd wat up-to-date en consistent moet worden onderhouden (met de website van de school en de stichting, maar ook met andere informatieplatforms), hetgeen de verantwoordingslast op de scholen en bij het bestuur verhoogt.

Sbao Koningin Wilhelminaschool

De KWS ontving in september 2014 het inspectieoordeel zwak. Door de inspanningen van alle betrokkenen heeft de school in 2015 het basisarrangement gekregen. De school heeft een aantal onrustige jaren achter de rug met een afgetekste fusie, een verhuizing, personeels- en directiewisseling, en een verdergaande daling van het leerlingenaantal. PCBO onderzoekt of een samenwerking met een andere regionale sbao mogelijk is, die recht doet aan het geboden onderwijs, de identiteit van de school en de hoge oudertevredenheid. Ook de financiële risico's zullen in deze afweging worden meegenomen.

Digitalisering van het onderwijs

In 2015 is een investeringsstop ICT ingesteld in afwachting van een te ontwikkelen visie en beleid op ICT in het onderwijs. Dit onderwerp heeft een prominente plaats in het SBP 2015-2019. Toch blijkt het handen en voeten geven aan ICT in het onderwijs moeilijk. Niet alleen PCBO worstelt hiermee, ook Kennisnet en de PO-raad hebben geen kant en klare oplossingen en adviezen. De zoektocht naar welke investeringen en professionalisering nodig zijn om met ICT het onderwijs te faciliteren en een kwaliteitsimpuls te geven, blijft hoog op de agenda staan van alle scholen. Met behoud van de eigenheid van iedere school wordt nauw samengewerkt op stichtingsniveau.

5.3.3 Intern financieel toezicht door de raad van toezicht

De raad van toezicht heeft een auditcommissie ingesteld die in het bijzonder belast is met de (voorbereiding van het) toezicht op de directeur-bestuurder ten aanzien van:

- (I) de werking van de interne risicobeheersing- en controlesystemen;
- (II) de financiële informatieverschaffing door de directeur-bestuurder;
- (III) de naleving van aanbevelingen en opvolging van opmerkingen van de accountant;
- (IV) de relatie met de externe accountant, waaronder in het bijzonder zijn onafhankelijkheid, de bezoldiging en eventuele niet-controlewerkzaamheden van de externe accountant ten behoeve van de rechtspersoon;
- (V) de stichtingsreserve en de financiële geldstromen in relatie tot de begroting en de jaarrekening;
- (VI) de uitvoering van het treasurybeleid.

De auditcommissie wordt gevormd door:

Ir. J. Voppen	voorzitter en financieel expert
Mw. drs. S.A.M. Scholten - Klei	lid
Dhr. G.J.H. Mellink	adviseur (lid algemene directie)

De auditcommissie vergaderde vier maal in 2015.

De onderwerpen die besproken werden zijn: het jaarverslag 2014, de ontwikkeling van een kaderbrief ten behoeve van het begrotingsproces, de jaarbegroting en meerjarenbegroting, het kiezen van de accountant, de jaarlijkse vaststelling van het treasuryplan, en de evaluatie van het eigen functioneren. Veel aandacht werd besteed aan de analyse en de onderliggende inhoudelijke afwegingen.

De auditcommissie is frequent geïnformeerd over de ontwikkelingen rondom het faillissement van OSGMetrium.

Risicoanalyse in de RvT

Zie de paragraaf met het jaarverslag van de raad.

De raad wordt in elke vergadering geïnformeerd over de belangrijkste kengetallen op alle in dit verslag genoemde beleidsterreinen waaronder onderwijsopbrengsten, bevindingen van de onderwijsinspectie, leerlingenaantallen, ziekteverzuim, klachten, financiële resultaten en prognoses.

FINANCIËLE POSITIE

Ter verkrijging van inzicht in de financiële positie van het bestuur dienen de navolgende overzichten. Deze zijn gebaseerd op de gegevens uit de jaarrekening.

Ter analyse van de financiële positie dient de volgende opstelling, welke is gebaseerd op de gegevens uit de geconsolideerde balans:

Vergelijkend balansoverzicht
(na verwerking resultaatbestemming)

	31 december 2015		31 december 2014	
	€	%	€	%
ACTIVA				
Materiële vaste activa	2.178.731	24,3	2.208.703	26,9
Vorderingen	1.105.926	12,4	1.180.560	14,4
Liquide middelen	5.669.747	63,3	4.814.866	58,7
	<u>8.954.404</u>	<u>100,0</u>	<u>8.204.128</u>	<u>100,0</u>
PASSIVA				
Eigen vermogen	5.668.337	63,3	5.282.047	64,4
Voorzieningen	832.293	9,3	412.520	5,0
Kortlopende schulden	2.453.774	27,4	2.509.562	30,6
	<u>8.954.404</u>	<u>100,0</u>	<u>8.204.128</u>	<u>100,0</u>

RESULTAAT

Het resultaat over 2015 bedraagt €386.291 tegenover €-520.645 over 2014. De resultaten over beide jaren kunnen als volgt worden samengevat:

	Realisatie 2015 €	Begroting 2015 €	Realisatie 2014 €
Baten			
(Rijks)bijdragen	17.246.259	16.664.762	15.939.946
Overige overheidsbijdragen en subsidies	185.128	177.260	154.253
Overige baten	514.716	241.280	858.273
	<u>17.946.103</u>	<u>17.083.302</u>	<u>16.952.472</u>
Lasten			
Personele lasten	14.298.235	14.402.826	14.486.136
Afschrijvingen	386.167	488.069	383.108
Huisvestingslasten	1.764.175	1.364.277	1.431.683
Overige instellingslasten	1.163.478	1.172.086	1.238.236
	<u>17.612.056</u>	<u>17.427.257</u>	<u>17.539.163</u>
Saldo baten en lasten	<u>334.047</u>	<u>-343.956</u>	<u>-586.691</u>
Financiële baten en lasten	52.243	48.400	66.046
Nettoresultaat	<u>386.291</u>	<u>-295.556</u>	<u>-520.645</u>

PCBO, Amersfoort

KENGETALLEN

	2015	2014
Liquiditeit (<i>Vlottende activa / kortlopende schulden</i>)	2,76	2,39
Quick ratio (<i>Vlottende activa- voorraden / kortlopende schulden</i>)	2,76	2,39
Solvabiliteit 1 (<i>Eigen vermogen (excl. voorzieningen) / totale vermogen *100%</i>)	63,30	64,38
Solvabiliteit 2 (<i>Eigen vermogen (incl. voorzieningen) / totale vermogen *100%</i>)	72,60	69,41
Rentabiliteit (<i>Saldo gewone bedrijfsvoering / totale baten (incl. fin. baten) * 100%</i>)	2,15	-3,06
Weerstandvermogen (<i>Eigen vermogen - materiële vaste activa) / rijksbijdragen * 100%</i>)	20,23	19,28
Kapitalisatiefactor (<i>Totaal kapitaal (ex gebouwen) / totale baten (incl. fin.baten) * 100 %</i>)	49,75	48,21
Materiële lasten / totale lasten (in %)	18,82	17,41
Personele lasten / totale lasten (in %)	81,18	82,59

Liquiditeit / Quick ratio

Beide kengetallen geven aan in welke mate men in staat is om op korte termijn aan alle verplichtingen te voldoen.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft aan in welke mate de bezittingen op de activazijde van de balans zijn gefinancierd met eigen of vreemd vermogen.

Rentabiliteit

In het bedrijfsleven wordt met de rentabiliteit de winst- of verliesgevendheid van een onderneming bedoeld. In het onderwijs (non-profit sector) wordt een relatie gelegd tussen het behaalde resultaat en de ontwikkeling hiervan op het weerstandsvermogen.

Het geeft aan welk deel van de totale baten resteert na aftrek van de lasten.

Weerstandvermogen

Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de capaciteit om onvoorziene tegenvallers in de exploitatie op te vangen.

Kapitalisatiefactor

Dit kengetal geeft de mate aan waarin kapitaal wordt benut voor de vervulling van taken.

B1 GRONDSLAGEN

ALGEMEEN

De algemene grondslag voor de waardering van de activa en passiva, alsmede voor het bepalen van het resultaat, is de verkrijgingsprijs. Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen voor de nominale waarde.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Tekorten en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

Voor zover van toepassing zijn ter vergelijking opgenomen de realisatiecijfers van het voorgaande jaar, alsmede de (goedgekeurde) begroting van het huidige jaar.

In de jaarrekening is de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs van OCW toegepast. Door afronding op hele euro's kunnen in het verslag kleine verschillen worden geconstateerd.

PCBO Amersfoort is genoodzaakt geweest om in september over te stappen naar een ander administratiekantoor. Door de overstap en een ander systeem kunnen er eventueel rubriceringsverschillen zijn ontstaan.

Consolidatie

Stichting PCBO Amersfoort voert door middel van haar bestuurder het bestuur van Stichting Ondersteuning Stichting voor Protestants-Christelijk Basisonderwijs voor Amersfoort en Omgeving. De cijfers van deze stichting worden niet geconsolideerd in de jaarrekening van PCBO Amersfoort wegens het geringe belang. Dit op grond van RJ660.506: "in de geconsolideerde jaarrekening behoeven geen gegevens te worden opgenomen van groepsmaatschappijen van wie de gezamenlijke betekenis te verwaarlozen is voor het geheel". Het belang van de Stichting Ondersteuning van zowel het balanstotaal als het eigen vermogen is kleiner dan 5%. Dit is van te verwaarlozen betekenis.

Aangezien genoemde Stichting Ondersteuning de enige groepsmaatschappij is, is daarom ook geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld.

Stelselwijziging

Het bevoegd gezag heeft besloten om in 2015 een stelselwijziging door te voeren. De bestemmingsreserve onderhoud ter hoogte van EUR 203.187 is omgezet naar een voorziening onderhoud.

In 2015 heeft het bevoegd gezag deze wijziging verwerkt. Het gevoegd gezag heeft gekozen voor de stelselwijziging om het inzicht van de gebruiker te verhogen en de resultaatfluctuaties als gevolg van de onderhoudskosten te beperken.

De stelselwijziging is tevens verwerkt in de vergelijkende cijfers. Het effect op het resultaat van 2014 is nihil. Het negatieve effect op het eigen vermogen per 31-12-2014 bedraagt EUR 203.187.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

Een investering is een goed met een aanschafwaarde > € 1.000 en een economische levensduur van meer dan één jaar.

Alle investeringen ICT en meubilair worden geregistreerd in het MVA register.

PCBO, Amersfoort

Hierin wordt per activum vermeld:

School (brin), grootboekrekening, omschrijving van het activum, leverancier, jaar van aanschaf, aanschafwaarde, afschrijvingspercentage (100 / levensduur in jaren) en vervolgens per jaar gedurende de levensduur:

- de afschrijving
- de cumulatieve afschrijving
- de boekwaarde (=aanschafwaarde minus cumulatieve afschrijving).

De materiële vaste activa worden lineair afgeschreven vanaf het eerstvolgende jaar na aanschaf. Investeringssubsidies die ontvangen zijn worden in mindering gebracht op de investering.

Activum	levensduur
ICT	
Digiborden	8 jaar
Beamers	4 jaar
Smartboarden, touchscreens	8 jaar
Desktops, laptops	4 jaar
Tablets	3 jaar
Telefooncentrale	10 jaar
Netwerk	15 jaar
Inrichting	
Klassenmeubilair	20 jaar
Speellokaal	30 jaar

Voor investeringen in onderwijsmethoden geldt een afwijkende systematiek: het ideaalcomplex. Een systeem waarbij er een aantal onderwijsmethodes met eenzelfde levensduur zijn die onderling gelijkmatig in leeftijd verschillen.

De aanschaf van deze middelen gebeurt ieder jaar en dus gelijkmatig. De som van de afschrijvingen is dan gelijk aan de aanschafwaarde van de onderwijsmethodes. Deze onderwijsmethodes zijn in dat geval zelf-financierend en de kapitaalsbehoefte is gelijkmatig.

In uitzonderlijke gevallen zal een school uit het schoolbudget een activa aanschaffen. Dit wordt dan geboekt als aparte categorie met een afwijkende afschrijvingstermijn.

De aankoop van de onderwijsmethoden wordt direct als een afschrijving geboekt. De onderwijsmethoden worden derhalve niet opgenomen in het MVA register.

Gebouwen

Schoolgebouwen, waarvan het juridisch eigendom berust bij de stichting en het economisch eigendom bij de gemeente Amersfoort, zijn niet in de balans opgenomen. Eventuele multifunctionele accommodaties zijn eveneens niet verwerkt.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van het bestuur.

Eigen Vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit een algemene, niet gebonden, reserve en een aantal bestemmingsreserves. Aan de algemene reserve worden via de resultaatbestemming overschotten in een boekjaar toegevoegd en tekorten onttrokken. De algemene reserve vormt een buffer ter waarborging van de continuïteit van de stichting.

PCBO, Amersfoort

Voor een deel van het eigen vermogen heeft het bestuur een beperktere bestedingsmogelijkheid aangebracht en daarmee dat deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsreserve:

- Bestemmingsreserve Professionalisering op schoolniveau voor de uitvoering van toekomstige professionaliseringsplannen.
- Bestemmingsreserve Onderwijsmethodes op schoolniveau voor de vervanging/vernieuwing van onderwijsmethodes op de scholen.
- Bestemmingsreserve School Budget materieel voor de dekking van toekomstige overschrijdingen van het materiele budget op schoolniveau.
- Bestemmingsreserve School Budget personeel voor de dekking van toekomstige overschrijdingen van het personele budget op schoolniveau.

Bovengenoemde bestemmingsreserves zijn publiekrechtelijke reserves.

Voorzieningen

De voorzieningen worden opgenomen voor de nominale waarde, met uitzondering van de voorziening voor jubilea. Deze wordt opgenomen voor de contante waarde.

Voor op balansdatum bestaande verplichtingen uit hoofde van ambtsjubilea is een voorziening gevormd. De voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde van de toekomstige uitbetalingen en is afhankelijk van de ingeschatte blijfkans, gemiddelde salarisstijging en disconteringsvoet. Betaalde bedragen inzake jubileum worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening groot onderhoud

Voor toekomstige uitgaven inzake groot onderhoud, die voor rekening van de school komen, wordt een voorziening groot onderhoud gevormd ter egalisatie van de meerjarige onderhoudskosten. Op basis van een meerjarenonderhoudsplan wordt jaarlijks een bedrag aan deze voorziening gedoteerd. Uitgaven ten behoeve van groot onderhoud worden direct ten laste van deze voorziening gebracht.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar.

RESULTAATBEPALING

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten (subsidies en overige baten) en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen lasten. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen. De baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

De "Bestemmingsreserve privaat" is met eigen middelen, d.w.z. zonder subsidie van de overheid, opgebouwd. Het voor- of nadelig saldo van de exploitatie wordt toegevoegd c.q. onttrokken aan het fonds c.q. de reserve.

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen

De pensioenverplichtingen zijn ondergebracht bij bedrijfspensioenfondsen ABP. Er bestaat geen individuele verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan hogere toekomstige premies bij een tekort ABP. De pensioenpremie die betrekking hebben op het boekjaar zijn als last in de staat van baten en lasten verantwoord.

(Rijks)bijdragen

Onder de (rijks)bijdragen OCW worden de vergoedingen voor personele - en exploitatiekosten opgenomen. De (rijks)bijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar.

Afschrijvingen

De investeringskosten materiele vaste activa worden over de economische levensduur verspreid. De periodieke afschrijvingslast is het deel van de investering dat tot die periode kan worden gerekend. De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode, conform de OCW richtlijnen. Dit houdt in dat periodiek een gelijk bedrag wordt afgeschreven. De restwaarde van de investeringen is € 0. Investeringskosten in de loop van een kalenderjaar worden vanaf 1 januari in het opvolgende kalenderjaar maandelijks afgeschreven.

B2 Balans per 31 december 2015
(na verwerking resultaatbestemming)

	31 december 2015		31 december 2014	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Vaste activa				
Materiële vaste activa				
1				
1.2.2 Aktiva t.l.v. budgetres	4.312		5.749	
1.2.3 Meubilair	1.029.708		1.000.316	
1.2.4 ICT	557.118		615.044	
1.2.5 OLP en apparatuur	<u>587.594</u>		<u>587.594</u>	
		2.178.731		2.208.703
Vlottende activa				
Vorderingen				
2				
1.5.2 Ministerie van OCW	867.882		768.713	
1.5.8 Overlopende activa	21.129		25.782	
1.5.7 Overige vorderingen	<u>216.915</u>		<u>386.065</u>	
		1.105.926		1.180.560
Liquide middelen	3	<u>5.669.747</u>		<u>4.814.866</u>
			<u>8.954.404</u>	<u>8.204.128</u>

B3 Staat van baten en lasten 2015

	Realisatie 2015	Begroting 2015	Realisatie 2014
	€	€	€
Baten			
(Rijks)bijdragen	17.246.259	16.664.762	15.939.946
Overige overheidsbijdragen en subsidies	185.128	177.260	154.253
Overige baten	514.716	241.280	858.273
	<u>17.946.103</u>	<u>17.083.302</u>	<u>16.952.472</u>
Lasten			
Personele lasten	14.298.235	14.402.826	14.486.136
Afschrijvingen	386.167	488.069	383.108
Huisvestingslasten	1.764.175	1.364.277	1.431.683
Overige instellingslasten	1.163.478	1.172.086	1.238.236
	<u>17.612.056</u>	<u>17.427.257</u>	<u>17.539.163</u>
Saldo baten en lasten	<u>334.047</u>	<u>-343.956</u>	<u>-586.691</u>
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	52.243	48.400	66.046
Financiële baten en lasten	<u>52.243</u>	<u>48.400</u>	<u>66.046</u>
Resultaat	<u>386.291</u>	<u>-295.556</u>	<u>-520.645</u>

B4 KASSTROOMOVERZICHT 2015

Het onderstaande kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Hierbij wordt het saldo baten en lasten als uitgangspunt genomen, waarop vervolgens correcties worden aangebracht voor verschillen tussen opbrengsten en ontvangsten en de kosten en uitgaven.

	2015		2014	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten		334.047		-586.691
Aanpassingen voor:				
- Afschrijvingen	386.167		383.108	
- Mutaties voorzieningen	<u>419.773</u>		<u>210.800</u>	
		805.941		593.908
Veranderingen in vlottende middelen				
- Vorderingen	74.634		-226.694	
- Kortlopende schulden	<u>-55.788</u>		<u>120.851</u>	
		<u>18.846</u>		<u>-105.843</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		1.158.834		-98.626
- Ontvangen interest	<u>52.243</u>		<u>66.046</u>	
		<u>52.243</u>		<u>66.046</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		1.211.077		-32.580
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in materiële vaste activa	<u>-356.196</u>		<u>-326.855</u>	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-356.196		-326.855
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Overige kapitaalsmutaties	<u>0</u>		<u>-203.187</u>	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		<u>0</u>		<u>-203.187</u>
Mutatie liquide middelen		<u>854.881</u>		<u>-562.622</u>
Beginstand liquide middelen	4.814.866		5.377.488	
Mutatie liquide middelen	<u>854.881</u>		<u>-562.622</u>	
Eindstand liquide middelen		<u>5.669.747</u>		<u>4.814.866</u>

B5 TOELICHTING BEHORENDE TOT DE BALANS

(na verwerking resultaatbestemming)

ACTIVA

	31-12-2015	31-12-2014
	€	€
1 Materiële vaste activa		
1.2.2 Aktiva t.l.v. budgetres	4.312	5.749
1.2.3 Meubilair	1.029.708	1.000.316
1.2.4 ICT	557.118	615.044
1.2.5 OLP en apparatuur	587.594	587.594
	<u>2.178.731</u>	<u>2.208.703</u>

	1.2.2 Aktiva t.l.v. budgetres	1.2.3 Meubilair	1.2.4 ICT	1.2.5 OLP en apparatuur	Totaal
	€	€	€	€	€
<i>Boekwaarde 31 december 2014</i>					
Aanschaffingswaarde	7.186	1.087.749	3.521.203	1.612.292	6.228.430
Cumulatieve afschrijvingen	-1.437	-87.433	-2.906.159	-1.024.698	-4.019.727
Boekwaarde 31 december 2014	<u>5.749</u>	<u>1.000.316</u>	<u>615.044</u>	<u>587.594</u>	<u>2.208.703</u>
<i>Mutaties</i>					
Investeringsen	0	115.001	127.416	113.778	356.196
Afschrijvingen	-1.437	-85.609	-185.343	-113.778	-386.167
Mutaties boekwaarde	<u>-1.437</u>	<u>29.392</u>	<u>-57.926</u>	<u>0</u>	<u>-29.972</u>
<i>Boekwaarde 31 december 2015</i>					
Aanschaffingswaarde	7.186	1.202.750	3.648.619	1.726.071	6.584.626
Cumulatieve afschrijvingen	-2.874	-173.042	-3.091.502	-1.138.477	-4.405.895
Boekwaarde 31 december 2015	<u>4.312</u>	<u>1.029.708</u>	<u>557.118</u>	<u>587.594</u>	<u>2.178.731</u>

Afschrijvingspercentages

	van	t/m
Aktiva tlv budget	20,00 %	25,00 %
Meubilair		5,00 %
ICT	6,66 %	33,33 %
OLP en apparatuur		

(Onderwijsmethoden = ideaalcomplex)

PCBO, Amersfoort

	31-12-2015	31-12-2014
	€	€
2 Vorderingen		
1.5.2 Ministerie van OCW	867.882	768.713
1.5.7 Overige vorderingen	216.915	386.065
1.5.8 Overlopende activa	21.129	25.782
	<u>1.105.926</u>	<u>1.180.560</u>
1.5.2 Ministerie van OCW		
Bekostiging OCW	828.575	768.713
Bekostiging OCW Prestatiebox	39.306	0
	<u>867.882</u>	<u>768.713</u>
1.5.7 Overige vorderingen		
Gemeente: overig	17.945	20.928
Vervangingsfonds inzake salariskosten	58.559	62.162
Overige vorderingen	137.261	302.974
Waarborgsommen	3.150	0
	<u>216.915</u>	<u>386.065</u>
1.5.8 Overlopende activa		
Vooruitbetaalde kosten	21.129	25.782
	<u>21.129</u>	<u>25.782</u>
	31-12-2015	31-12-2014
	€	€
3 Liquide middelen		
1.7.2 Banktegoeden	5.669.748	4.814.866
	<u>5.669.747</u>	<u>4.814.866</u>
1.7.2 Banktegoeden		
Betaalrekening bestuur	1.033.991	332.919
Betaalrekening school	114.017	22.114
Spaarrekening	4.521.740	4.459.833
	<u>5.669.748</u>	<u>4.814.866</u>
1.7.4 Overige		
Kruisposten	-1.262	0
	<u>-1.262</u>	<u>0</u>

PASSIVA

4 Eigen vermogen

VERLOOPOVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN

	Saldo 1-1- 2015	Resultaat	Overige mutaties	Saldo 31-12- 2015
Algemene reserve	4.294.233	227.393	0	4.521.625
Bestemmingsreserves publiek (A)				
Professionalisering	88.145	6.687	0	94.832
Reserve OLP	234.125	82.290	0	316.415
Reserve SchoolBudget materieel	413.052	-82.629	0	330.423
Reserve SchoolBudget personeel	-60.838	152.550	0	91.712
	674.484	158.898	0	833.382
Bestemmingsreserves privaat (B)				
Reserve Privaat	206.108	0	0	206.108
	206.108	0	0	206.108
Totaal bestemmingsreserves (A + B)	880.592	158.898	0	1.039.490
Statutaire reserves	107.222	0	0	107.222
Eigen vermogen	5.282.047	386.291	0	5.668.337

	Saldo 1-1- 2015	Dotaties	Onttrek- kingen	Vrijval	Rente- mutatie	Saldo 31-12- 2015
5 Voorzieningen						
Personeel:						
Jubilea	184.209	11.076	-9.609	0	0	185.677
Spaarverlof	25.124	0	0	0	0	25.124
	209.333	11.076	-9.609	0	0	210.800
Overig:						
Onderhoud	203.187	646.126	-227.820	0	0	621.493
	203.187	646.126	-227.820	0	0	621.493
Voorzieningen	412.520	657.202	-237.429	0	0	832.293

	31-12-2015	31-12-2014
	€	€
6 Kortlopende schulden		
2.4.3 Crediteuren	207.169	265.969
2.4.4 Ministerie van OCW	0	95.285
2.4.7 Belasting en premie sociale verzekeringen	677.644	599.902
2.4.8 Schulden terzake van pensioenen	143.439	169.491
2.4.9 Overige kortlopende schulden	597.572	492.511
2.4.10 Overlopende passiva	827.950	886.403
	<u>2.453.774</u>	<u>2.509.562</u>
2.4.4 Ministerie van OCW		
OCW niet geormerkt	0	95.285
	<u>0</u>	<u>95.285</u>
2.4.7 Belasting en premie sociale verzekeringen		
Loonheffing	588.850	511.427
Premie vervangingsfonds / participatiefonds	88.794	88.476
	<u>677.644</u>	<u>599.902</u>
2.4.9 Overige kortlopende schulden		
Overige kortlopende schulden	597.572	492.511
	<u>597.572</u>	<u>492.511</u>
2.4.10 Overlopende passiva		
OCW niet geormerkt: studieverlof lerarenbeurs	34.687	57.221
OCW niet geormerkt: overige	44.925	38.093
Subsidie Gemeente	44.676	77.330
Subsidie overig	4.642	17.811
Nog te betalen vakantiegeld	432.240	434.121
Vooruitontv subsidies Gemeente 1e inrichting	254.765	261.827
Vooruitontvangen bedragen	12.015	0
	<u>827.950</u>	<u>886.403</u>

Model G

Model G Specificatie posten OCW

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule

(Regeling ROS art. 13, lid 2 sub a)

Omschrijving	Toewijzing	Bedrag toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	de prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking	
				geheel uitgevoerd en afgerond	nog niet geheel afgerond
	Kenmerk datum	EUR	EUR	<i>(aankruisen wat van toepassing is)</i>	
Lerarenbeurs	707184	11.386	11.386		X
Lerarenbeurs	707499	14.659	14.659		X
Lerarenbeurs	707406	11.386	11.386		X
Lerarenbeurs	708130	6.831	6.831		X
Lerarenbeurs	709050	3.416	3.416		X
	totaal	<u>47.678</u>	<u>47.678</u>		

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

(Regeling ROS art. 13 lid 2 sub b)

G2.A Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing	Bedrag toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Totale lasten Te verrekenen ultimo verslagjaar	
				EUR	EUR
	Kenmerk datum	EUR	EUR	EUR	EUR
	totaal	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

G2.B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing	Bedrag toewijzing	Saldo 01-01 2015	Ontvangen in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Totale lasten 31-12-2015	Saldo nog te besteden ultimo verslagjaar
	Kenmerk datum	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
	totaal	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

B6 TOELICHTING BEHORENDE TOT DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2015**Baten**

	Realisatie 2015	Begroting 2015	Realisatie 2014
	€	€	€
(Rijks)bijdragen			
Vergoeding Personeel	11.312.228	11.119.735	10.887.789
Vergoeding Materiele Instandhouding	2.530.654	2.496.028	2.195.907
Vergoeding PAB	1.775.696	1.711.452	1.317.544
Impulsbekostiging	170.919	181.808	206.210
Aanvullende personele bekostiging	407.110	250.000	405.071
Niet-geormerkte subsidies loonkst oop	68.805	69.460	118.324
Niet-geormerkte subsidies jonge leerkracht	0	0	105.559
Niet-geormerkte subsidies studieverlof	13.533	0	1.009
Niet-geormerkte subsidies LGF (voor PaO)	0	0	103.811
Niet-geormerkte subsidies PB	318.589	391.939	335.980
Geormerkte subsidies peuterpilot	44.296	29.825	51.128
Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV	575.276	414.515	211.615
Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV ov sub	29.154	0	0
	<u>17.246.259</u>	<u>16.664.762</u>	<u>15.939.946</u>

Overige overheidsbijdragen en subsidies

Gemeente LEA subsidie zorg	75.688	75.687	109.744
Gemeente LEA subsidie taalcentrum	55.835	57.211	0
Gemeente LEA ABC, ontwikkel WP, WM	11.020	0	29.006
Gemeente: overige vergoedingen	7.637	9.414	0
Gemeente: vrijval 1e inrichting	34.948	34.948	15.503
	<u>185.128</u>	<u>177.260</u>	<u>154.253</u>

Overige baten

Verhuur onroerende zaken	229.011	173.280	194.985
Opbrengst acties	10.563	0	17.878
Detachering personeel	0	0	113.198
Overige baten materieel	53.512	0	0
Projecten	12.000	36.000	46.724
Bijdragen SWV (voor PaO)	0	0	171.294
Afwikkeling oude SWV	0	0	208.244
Overige baten Personeel oa Marnix academie	114.345	32.000	105.952
Vrijval IMBU	95.285	0	0
	<u>514.716</u>	<u>241.280</u>	<u>858.273</u>

Lasten**Personele lasten**

Lonen en salarissen	10.107.361	13.072.464	9.862.764
Sociale lasten	2.361.595	0	2.453.436
Pensioenlasten	1.224.795	0	1.429.952
Overige personele lasten	1.310.742	1.330.362	1.416.897
Uitkeringen (-/-)	-706.258	0	-676.913
	<u>14.298.235</u>	<u>14.402.826</u>	<u>14.486.136</u>

	Realisatie 2015 €	Begroting 2015 €	Realisatie 2014 €
Lonen en salarissen			
Loonkosten directie	158.072	223.500	193.940
Loonkosten OP	11.565.752	11.740.867	11.840.917
Loonkosten OOP	89.230	44.917	62.019
Loonkosten schoonmaak	1.749	0	1.717
Loonkosten t.l.v. vervangingsfonds	432.960	0	485.701
Loonkosten tlv UWV	213.680	0	197.084
Loonkosten toelages	6.431	6.500	14.347
Loonkosten detachering	0	0	113.198
Loonkosten ontslagvergoeding	66.142	30.000	27.256
Loonkosten Managementondersteuning	241.319	346.667	209.649
Loonkosten GMR/secretariaat	8.240	12.000	7.557
Loonkosten wachtgeld	98.723	0	25.859
Reiskosten	10.909	7.513	8.399
Loonkosten Projecten	0	0	1.009
Loonkosten Formatieve Frictie	206.630	170.500	138.942
Loonkosten Toelagen / premies eigen rekening	188	0	0
Loonkosten ouderschapsverlof	55.351	85.000	84.849
Loonkosten tlv subsidie studieverlof	13.532	0	0
Loonkosten rechtspositioneel verlof	31.437	55.000	0
Loonkosten professionalisering	71.171	0	0
Loonkosten subsidie pilot peuter	39.984	0	0
Loonkosten overige subsidies	29.154	0	0
Loonkosten Onderwijsprojecten schoolovst	15.390	0	0
Loonkosten duurzame inzetbaarheid oudere werknemers	306.515	350.000	333.708
Loonkosten t.l.v. projecten	31.194	0	0
Correctie pensioenen	-1.224.795	0	-1.429.952
Correctie sociale lasten	-2.361.595	0	-2.453.436
	<u>10.107.361</u>	<u>13.072.464</u>	<u>9.862.764</u>
Sociale lasten			
Sociale lasten	2.361.595	0	2.453.436
	<u>2.361.595</u>	<u>0</u>	<u>2.453.436</u>
Pensioenlasten			
Pensioenlasten	1.224.795	0	1.429.952
	<u>1.224.795</u>	<u>0</u>	<u>1.429.952</u>
Overige personele lasten			
Professionalisering en leerlingenzorg	389.489	607.711	589.847
Frictie inhuur en juridisch advies	67.681	95.000	123.490
Kosten Arbo	38.745	60.000	25.649
Dotatie voorziening jubilea	11.076	11.076	20.544
Overige personeelskosten	75.467	168.775	113.878
Personeel niet in loondienst	728.283	387.800	543.489
	<u>1.310.742</u>	<u>1.330.362</u>	<u>1.416.897</u>

PCBO, Amersfoort

	Realisatie 2015	Begroting 2015	Realisatie 2014
	€	€	€
Uitkeringen (-/-)			
Uitkeringen (-/-)	-706.258	0	-676.913
	<u>-706.258</u>	<u>0</u>	<u>-676.913</u>

Personeelsbezetting

	2015	2014
	Aantal FTE's	Aantal FTE's
DIR	20,00	21,10
OP	176,30	179,70
OOP	24,80	24,00
	<u>221,10</u>	<u>224,80</u>

WNT: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

TOPFUNCTIONARISSEN EN GEWEZEN TOPFUNCTIONARISSEN 1 (Vermelding alle bestuurders met dienstbetrekking)

Naam	Voorzitter J/N	Ingang dienstverband	Einde dienstverband	Omvang dienstverband in FTE	Beloning	Belastbare onkostenvergoeding	Voorzieningen beloning op termijn	Uitkeringen beëindiging dienstverband	Motivering overschrijding r en andere toelic
Mw J.C. Boswinkel mba-me	N	22-11-2010	N.v.t.	0,8681				N.v.t.	N.v.t.

TOPFUNCTIONARISSEN EN GEWEZEN TOPFUNCTIONARISSEN 2 (Vermelding alle bestuurders zonder dienstbetrekking)

Naam	Voorzitter J/N	Ingang dienstverband	Einde dienstverband	Omvang dienstverband in FTE	Beloning	Belastbare onkostenvergoeding	Voorzieningen beloning op termijn	Uitkeringen beëindiging dienstverband	Motivering overschrijding r en andere toelic
Dhr R. de Haan		01-09-2014	28-02-2015	132 uur					

TOEZICHTHOUDERS (lid van het hoogste toezichthoudende orgaan)

Naam	Voorzitter (J/N)	Ingang functievervulling	Einde functievervulling	Beloning	Belastbare onkostenvergoeding	Voorzieningen beloning op termijn	Uitkeringen beëindiging dienstverband	Motivering overschrijding r en andere toelic
Mw Mr. L. Brouwer-de Jong	J	13-01-2011	N.v.t.				N.v.t.	N.v.t.
Mw Drs. G. Visser	N	23-06-2014	N.v.t.				N.v.t.	N.v.t.
Dhr G. Boeve	N	01-10-2013	N.v.t.				N.v.t.	N.v.t.
Dhr Ir. G. de Vries	N	23-05-2011	N.v.t.				N.v.t.	N.v.t.
Mw Drs. S. Scholten-Klei	N	19-09-2011	N.v.t.				N.v.t.	N.v.t.
Dhr Ir. J. Voppen	N	23-05-2011	N.v.t.				N.v.t.	N.v.t.

NIET-TOPFUNCTIONARISSEN (andere functionarissen van wie de bezoldiging c.q. de ontslagvergoeding de norm overschrijdt)

Functieomschrijving	Voorzitter J/N	Ingang dienstverband	Einde dienstverband	Omvang dienstverband in FTE	Beloning	Belastbare onkostenvergoeding	Voorzieningen beloning op termijn	Uitkeringen beëindiging dienstverband	Motivering overschrijding r en andere toelic
---------------------	-------------------	-------------------------	------------------------	-----------------------------------	----------	----------------------------------	---	---	--

NIET-TOPFUNCTIONARISSEN (zelfde opgave als hierboven, maar dan over het voorgaande verslagjaar)

Functieomschrijving	Voorzitter J/N	Ingang dienstverband	Einde dienstverband	Omvang dienstverband in FTE	Beloning	Belastbare onkostenvergoeding	Voorzieningen beloning op termijn	Uitkeringen beëindiging dienstverband	Motivering overschrijding r en andere toelic
---------------------	-------------------	-------------------------	------------------------	-----------------------------------	----------	----------------------------------	---	---	--

PCBO, Amersfoort

	Realisatie 2015 €	Begroting 2015 €	Realisatie 2014 €
Afschrijvingen			
Overige activa tlv schoolbudget	1.437	1.437	1.437
Meubilair	85.609	85.540	87.433
ICT	185.343	224.760	168.660
OLP	113.778	176.332	125.578
	<u>386.167</u>	<u>488.069</u>	<u>383.108</u>
Huisvestingslasten			
Huur huisvesting/terrein	177.721	144.229	169.828
Dotatie onderhoudsvoorziening	646.126	209.618	267.650
Onderhoud gebouw/installaties	61.860	40.067	59.227
Energie en water	294.005	349.000	326.250
Schoonmaakkosten	385.844	402.590	431.828
Heffingen	43.035	40.750	42.829
Tuinonderhoud	9.361	11.750	7.736
Onderhoudsbeheer	11.639	6.944	6.767
Overige huisvestingslasten	134.585	159.329	119.567
	<u>1.764.175</u>	<u>1.364.277</u>	<u>1.431.683</u>
Overige instellingslasten			
<i>Administratie- en beheerslasten</i>			
Administratie en beheer	197.848	220.000	225.087
Accountantskosten	14.434	7.800	10.410
Telefoonkosten	31.489	34.200	30.580
Juridische zaken	6.253	14.885	4.099
Overige administratie- en beheer	70.195	102.058	105.901
	<u>320.219</u>	<u>378.943</u>	<u>376.077</u>
<i>Overige</i>			
Contributies	68.348	64.640	57.687
Verzekeringen	7.180	0	7.222
Advertentiekosten	55	0	0
Portiekosten / drukwerk	5.803	7.900	6.658
Projecten	28.952	87.036	0
Overige kosten kantine	26.606	0	0
Schoolactiviteiten tussenrekennig	3.590	3.590	0
Overige uitgaven	0	5.000	0
	<u>140.533</u>	<u>168.166</u>	<u>71.567</u>
<i>Leermiddelen (PO)</i>			
Onderwijsleerpakket	350.501	305.328	460.467
Informatietechnologie	227.013	200.951	141.659
Overig	75.210	56.948	136.903
Kopieerkosten	50.003	61.750	51.561
	<u>702.726</u>	<u>624.977</u>	<u>790.591</u>
Totaal Overige instellingslasten	<u>1.163.478</u>	<u>1.172.086</u>	<u>1.238.236</u>

PCBO, Amersfoort

	Realisatie 2015	Begroting 2015	Realisatie 2014
	€	€	€
Financiële baten en lasten			
Financiële baten			
Rentebaten	52.243	48.400	66.046
	<u>52.243</u>	<u>48.400</u>	<u>66.046</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u>52.243</u>	<u>48.400</u>	<u>66.046</u>

Specificatie honorarium accountantskosten

	Realisatie 2015	Begroting 2015	Realisatie 2014
Specificatie honorarium			
Onderzoek jaarrekening	14.434	7.800	10.410
Andere controleopdrachten	0	0	0
Fiscale adviezen	0	0	0
Andere niet-controle-diensten	0	0	0
	<u>14.434</u>	<u>7.800</u>	<u>10.410</u>

Toelichting inzake subsidies gemeente Amersfoort

	Ontvangen	Uitgaven	
Taalentklas Amersfoort jan-jul 2015	EUR 57.211	EUR 26.827	EUR 30.384 gereserveerd 14/15
Taalentklas Amersfoort aug-dec 2015	EUR 43.300	EUR 29.008	Vervolg in 2016
ABC de Laak jan-jul 2015	EUR 11.020	EUR 11.020	Inzet van Beek via loonkosten
Preventieve zorg in en om de school	EUR 75.688	EUR 150.713	Uitgaven preventieve zorg
Preventieve zorg gedrag		EUR 21.363	Declaratie penvoerder KPOA

PCBO, Amersfoort

B7 Overzicht verbonden partijen

Naam	Stichting Ondersteuning voor St PCBO
Juridische vorm	Stichting
Statutaire Zetel	Amersfoort
Code activiteiten	4

Naam	SWV de EEM
Juridische vorm	Stichting
Statutaire Zetel	Leusden
Code activiteiten	4

B10 Niet uit de balans blijvende activa en verplichtingen

Contractuele verplichtingen:

Er zijn meerjaren verplichtingen aangegaan met :

				Jaarbedrag
Sharp		01-01-2019	Repro apparatuur	17.000
CSU	11-07-2015	20-07-2019	Schoonmaak	266.000
Lexima		30-06-2019	Licenties	29.355
ArboVitale	01-09-2013	01-09-2016	Arbodienst	28.165

Duurzame inzetbaarheid :

In verband met de voortijdige overstap van OSGMetrium naar Groenendijk in 2015, is in dat jaar de wens om de uren duurzame inzetbaarheid te sparen in de periode 2014-2019 niet geïnterpreteerd onder de medewerkers van 57 jaar en ouder.

Dit gebeurt in het voorjaar van 2016. Pas daarna kan worden vastgesteld of een voorziening voor deze uren moet worden gevormd en zo ja, hoe hoog de voorziening moet zijn.

C1 CONTROLEVERKLARING

Controleverklaring invoegen blad 1

Controleverklaring invoegen blad 2

C2 BESTEMMING VAN HET EXPLOITATIERESULTAAT

Het bestuur verdeelt het resultaat over 2015 ad € 386.291 als volgt over de reserves.

	<u>2015</u>
	€
Resultaat algemene reserve	227.393
Resultaat reserve Professionalisering	6.687
Resultaat bestemmingsreserve Reserve OLP	82.290
Resultaat Reserve SchoolBudget materieel	-82.629
Resultaat Reserve SchoolBudget personeel	<u>152.550</u>
Resultaat bestemmingsreserve publiek (A)	<u>158.898</u>
Resultaat bestemmingsreserve (A+B)	158.898
Resultaat Eigen vermogen	<u><u>386.291</u></u>

C3 GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Na afloop van het boekjaar hebben zich geen gebeurtenissen voorgedaan, die belangrijk zijn voor de interpretatie van de cijfers.